

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- **แบบสอบถามสำหรับงานวิจัย**
- **แบบสัมภาษณ์สำหรับงานวิจัย**

แบบสอบถามสำหรับงานวิจัย

เรื่อง การพัฒนาการคิดแบบใช้คำถามเร้าคุณธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6

โรงเรียนวัดหนองตาเตี้ยง ตำบลหนองจระเข้ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี
คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเพื่อการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความ
ต้องการพัฒนาการคิดเร้าคุณธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 มี 3 ตอน
ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน มี 6 ข้อ
ตอนที่ 2 แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับการคิดดี การคิดอย่างมีเหตุผลและการคิดถูกทาง 30 ข้อ
ตอนที่ 3 แบบวัดพฤติกรรมเกี่ยวกับการคิดแบบเร้าคุณธรรม 30 ข้อ

ขอให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ตรงกับตนเองมากที่สุด ไม่มีคำตอบที่ถูกหรือผิด ดีหรือไม่ดี
โปรดตอบตามความเป็นจริง และตอบทุกข้อเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาต่อไป

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับตัวนักเรียน ให้นักเรียนใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง ()

หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนเพียงคำตอบเดียว

1. เพศ () 1. ชาย () 2. หญิง
2. อายุ () 1. 10 ปี () 2. 11 ปี () 3. 12 ปี () 4. 13 ปี
3. ขนาดครอบครัว (จำนวนสมาชิกในครอบครัวที่อยู่บ้านเดียวกัน)

() 1. 1 – 2 คน	() 3. 5 – 6 คน
() 2. 3 – 4 คน	() 4. มากกว่า 6 คน
4. ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง (กรณีที่มีผู้ปกครองมากกว่า 1 คน ให้เลือกผู้ปกครอง
ที่มีการศึกษาสูงสุด)

() 1. ประถมศึกษาปีที่ 6 หรือ ต่ำกว่า	() 5. อนุปริญญา หรือ ปวส.
() 2. มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1–ม.3)	() 6.ปริญญาตรี
() 3. มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4–ม.6)	() 7. สูงกว่าปริญญาตรี
() 4. ปวช.	() 8. อื่นๆ (โปรดระบุ).....
5. อาชีพของผู้ปกครอง (กรณีที่มีผู้ปกครองมากกว่า 1 คน ให้เลือกผู้ที่มีรายได้สูงสุด)

() 1. รับราชการ	() 4. รับจ้าง
() 2. ค้าขาย หรือ ธุรกิจ	() 5. ลูกจ้างบริษัท
() 3. เกษตรกรรม หรือ กสิกรรม	() 6. รัฐวิสาหกิจ
6. รายได้ของผู้ปกครอง (กรณีที่มีผู้ปกครองมากกว่า 1 คน ให้เลือกผู้ปกครองที่มีรายได้สูงสุด)

() 1. ต่ำกว่า 3,000 บาท ต่อเดือน	() 2. ตั้งแต่ 3,001- 5,000 บาท
() 3. ตั้งแต่ 5,001-10,000 บาท ต่อเดือน	() 4. มากกว่า 10,000 บาท

ตอนที่ 2 แบบวัดความรู้เกี่ยวกับการคิดแบบเร้าคุณธรรม

คำชี้แจง : ให้นักเรียนใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคำตอบให้ตรงกับความเป็นจริงหรือ ความรู้ความเข้าใจของนักเรียนมากที่สุดเพียงช่องคำตอบเดียว โดยมี 2 ตัวเลือกให้ตอบสำหรับ ข้อความแต่ละประโยค คือถ้าเห็นว่าคำถามถูกต้องให้ตอบใช่ และถ้าเห็นว่าคำถามไม่ถูกต้อง ตามความเข้าใจให้ตอบว่า ไม่ใช่

แบบวัดความรู้นี้เป็นประโยคที่มีข้อความเกี่ยวข้องกับความรู้ 3 ด้าน คือ ด้านการคิดดี ด้านการคิดอย่างมีเหตุผล และด้านการคิดถูกทาง

ตัวอย่าง

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับ ความรู้	
		ใช่	ไม่ใช่
1	การทำร้ายสัตว์อื่นเป็นบาป	✓	
2	การทำร้ายสัตว์อื่นถือว่าเป็นการปลดปล่อยชีวิตสัตว์ให้พ้นทุกข์		✓

ขอให้นักเรียนเลือกตอบที่ตรงกับความเข้าใจของนักเรียนมากที่สุดและไม่มีคำตอบใดดี หรือไม่ดี โปรดตอบตามความเข้าใจ และตอบทุกข้อเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาตนเองต่อไป

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับ ความรู้	
		ใช่	ไม่ใช่
	1. ด้านการคิดดี (อโลกะ ไม่โลกมาก)		
1	ความโลภ หมายถึง อากาการของจิตที่ติดอยากได้ของคนอื่น.....
2	ความโลภ คือ อากาการของคนที่ติดอยากมี อยากเป็น.....
3	ความโลภ คือ การแสวงหาเพื่อให้ได้สิ่งทั้งหลายมาครอบครอง.....
4	ความโลภ เป็นบาปอกุศลอย่างหนึ่ง.....
5	การให้ทานแบ่งปันสิ่งของแก่ผู้อื่นเป็นบุญอย่างหนึ่ง.....
6	การให้ทานสิ่งของแก่ผู้อื่นนำความสุขมาให้.....
7	ความตระหนี่ถี่เหนียวเป็นความโลภอย่างหนึ่ง.....
8	ความโลภนำมาซึ่งความสุข.....
9	ความโลภมากทำให้คนร่ำรวย.....
10	ความโลภมากมักทำให้คนสวย.....
	2. ด้านการคิดอย่างมีเหตุผล (อโทสะ ไม่โกรธ)		
11	โทสะ หมายถึง อากาการที่แสดงออกที่ไม่พอใจทางอารมณ์.....
12	โทสะ คือ อากาการที่ไม่สบอารมณ์ หรือไม่พอใจ.....
13	โทสะ คือ อากาการที่แสดงออกถึงการต่อต้านในสิ่งที่ตนไม่ชอบใจ.....
14	โทสะ คือ อากาการที่ไม่สามารถควบคุมอารมณ์ได้.....
15	โทสะ คือ ความอึดเอิบใจสนุกสนาน.....
16	ผู้ที่มีโทสะมากมักจะโกรธง่ายอารมณ์รุนแรง.....
17	ผู้ที่มีโทสะมากมักจะอารมณ์ดีตลอดทั้งวัน.....
18	ผู้ที่มีโทสะมักจะตัดสินใจทำอะไรได้อย่างรวดเร็ว.....
19	ผู้ที่มีโทสะมากมักจะเรียนเก่ง.....
20	ความโกรธทำให้คนเกิดมาหน้าตาไม่ดี.....

ข้อ ที่	ข้อคำถาม	ระดับ ความรู้	
		ใช่	ไม่ใช่
	3. ด้านการคิดถูกทาง (อโมหะ ไม่หลง)		
21	โมหะ หมายถึง ความไม่รู้ไม่เข้าใจ.....
22	โมหะ คือ ความหลงผิดคิดชั่ว.....
23	โมหะ คือ การกระทำใดๆ ที่ไม่รู้สึกรู้ตัว.....
24	โมหะ คือ บาปอกุศลชนิดหนึ่ง.....
25	โมหะ คือ ความไม่รู้เท่าทันปัจจุบัน.....
26	คนที่มีโมหะมากๆ จะรู้สึกไม่สบายกาย.....
27	คนที่ฟุ้งซ่านเพราะถูกโมหะครอบงำ.....
28	คนที่คิดว่าตัวตายเมื่อผิดหวังเพราะถูกโมหะครอบงำ.....
29	คนไม่รู้จักบาป บุญ คุณ โทษเพราะถูกโมหะครอบงำ.....
30	คนที่มีโมหะครอบงำแล้วมักจะไม่สมประกอบ.....

ตอนที่ 3 แบบวัดพฤติกรรมเกี่ยวกับการคิดแบบเร้าคุณธรรม

คำชี้แจง : ให้นักเรียนใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคำตอบให้ตรงกับกรปฏิบัติตนหรือความรู้สึกนึกคิดของนักเรียนมากที่สุดเพียงช่องคำตอบเดียว มี 4 ตัวเลือกให้ตอบสำหรับข้อความแต่ละประโยค คือ ไม่จริง จริงบางครั้ง ค่อนข้างจริง และจริงมาก

แบบวัดพฤติกรรมนี้เป็นประโยคที่มีข้อความเกี่ยวข้องกับความคิดและความรู้สึกที่แสดงออกในลักษณะต่างๆ ทั้ง 3 ด้านคือ ด้านการคิดดี (อโลภะ ไม่โลภมาก) ด้านการคิดอย่างมีเหตุผล (อโทสะ ไม่โกรธ) และด้านการคิดถูกทาง (อโมหะ ไม่หลง)

ตัวอย่าง

ข้อ ที่	คำถาม	ระดับพฤติกรรม			
		ไม่จริง	จริงบางครั้ง	ค่อนข้างจริง	จริงมาก
ก.	ฉันไม่สนใจกับความทุกข์ของผู้อื่นหากฉันมีความสุข.....	✓
ข.	ฉันเป็นคนเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อเพื่อนร่วมชั้น.....	✓

ขอให้นักเรียนเลือกตอบที่ตรงกับตัวนักเรียนมากที่สุดและไม่มีคำตอบที่ถูกหรือผิดดีหรือไม่ดี โปรดตอบตามความเป็นจริง และตอบทุกข้อ เพื่อที่จะได้รู้จักตนเองและประโยชน์ในการพัฒนาตนเองต่อไป

ข้อ ที่	คำถาม	ระดับพฤติกรรม			
		ไม่จริง	จริงบางครั้ง	ค่อนข้างจริง	จริงมาก
	ด้านการคิดดี (อโลกะ โไม่โลกมาก)				
1.	ฉันไม่สนใจกับความทุกข์ของผู้อื่นที่ฉันไม่รู้จัก.....
2.	ฉันไม่ยอมรับในสิ่งที่ผู้อื่นทำต่างจากที่ฉันคิด.....
3.	แม้จะมีภาระที่ต้องทำฉันก็ยินดีรับฟังความทุกข์ของผู้อื่นที่ต้องการความช่วยเหลือ.....
4.	เป็นเรื่องธรรมดาที่จะเอาเปรียบผู้อื่นเมื่อมีโอกาส.....
5.	เมื่อทำผิดฉันสามารถกล่าวคำ "ขอโทษ" ผู้อื่นได้.....
6.	ฉันรู้สึกมีคุณค่าเมื่อได้ทำสิ่งต่างๆอย่างเต็มความสามารถ.....
7.	เมื่อต้องเผชิญกับอุปสรรคและความผิดหวังฉันก็จะไม่ยอมแพ้.....
8.	แม้สถานการณ์จะเลวร้ายฉันก็มีความหวังว่าจะดีขึ้น.....
9.	ฉันรู้สึกไม่พอใจที่ผู้อื่นได้รับสิ่งดี ๆ มากกว่าฉัน.....
10.	ฉันไม่สามารถทำให้เป็นสุขได้จนกว่าจะได้ทุกสิ่งที่ต้องการ.....
	ด้านการคิดอย่างมีเหตุผล (อโทสะ โไม่โกรธ)				
11.	เวลาโกรธหรือไม่สบายใจฉันรับรู้ได้ว่าเกิดอะไรขึ้นกับฉัน.....
12.	ฉันบอกไม่ได้ว่าจะอะไรทำให้ฉันรู้สึกโกรธ.....
13.	เมื่อถูกขัดใจฉันมักรู้สึกหงุดหงิดจนควบคุมอารมณ์ไม่ได้.....
14.	ฉันมักมีปฏิกิริยาโต้ตอบรุนแรงต่อปัญหาเพียงเล็กน้อย.....
15.	เมื่อถูกบังคับให้ทำในสิ่งที่ไม่ชอบฉันจะอธิบายเหตุผลจนผู้อื่นยอมรับได้.....
16.	ฉันสังเกตได้ เมื่อคนใกล้ชิตมีอารมณ์เปลี่ยนแปลง.....
17.	ฉันยอมรับได้ว่าผู้อื่นก็อาจมีเหตุผลที่จะไม่พอใจการกระทำของฉัน.....
18.	เป็นการยากสำหรับฉันที่จะโต้แย้งกับผู้อื่นแม้จะมีเหตุผลเพียงพอ..
19.	เมื่อไม่เห็นด้วยกับผู้อื่นฉันสามารถอธิบายเหตุผลที่เขายอมรับได้...
20.	เมื่อรู้สึกไม่สบายใจ ฉันมีวิธีผ่อนคลายอารมณ์ได้.....

ข้อ ที่	คำถาม	ระดับพฤติกรรม			
		ไม่จริง	จริงบางครั้ง	ค่อนข้างจริง	จริงมาก
	ด้านการคิดถูกทาง (อโมหะ ไม่หลง)				
21	ฉันสามารถคอยเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่พอใจ.....
22	ฉันเห็นคุณค่าในน้ำใจที่ผู้อื่นมีต่อฉัน.....
23	ถึงแม้จะต้องเสียประโยชน์ส่วนตัวไปบ้างฉันก็ยินดีที่จะทำเพื่อ ส่วนรวม.....
24	ฉันรู้สึกลำบากใจในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อผู้อื่น.....
25	แม้จะเป็นงานยาก ฉันก็มั่นใจว่าสามารถทำได้.....
26	เมื่อทำสิ่งใดไม่สำเร็จ ฉันรู้สึกหมดกำลังใจ.....
27	ฉันรู้สึกว่า การตัดสินใจแก้ปัญหาเป็นเรื่องยากสำหรับฉัน.....
28	เมื่อต้องทำอะไรหลายอย่างในเวลาเดียวกันฉันตัดสินใจได้ว่าจะทำ อะไรก่อนหลัง.....
29	ฉันทำในสิ่งที่ต้องการโดยไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน.....
30	เมื่อว่างเว้นจากภาระหน้าที่ฉันจะทำในสิ่งที่ฉันชอบ.....

แบบสัมภาษณ์สำหรับงานวิจัย
เรื่อง การพัฒนาการคิดแบบใช้คำถามเร้าคุณธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่
5 และ 6 โรงเรียนวัดหนองตาเตี้ยง อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี

คำชี้แจง แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการแสวงหาแนวทาง วิธีการพัฒนาและดัชนีชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาการคิดแบบใช้คำถามเร้าคุณธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 โรงเรียนวัดหนองตาเตี้ยง ตำบลหนองจรเข้ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงขอให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตอบแบบสัมภาษณ์ตามความเป็นจริง แบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 3 ตอน จำนวน 12 ข้อ ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 2 การแสวงหาแนวทางวิธีการพัฒนาและดัชนีชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาการคิดเร้าคุณธรรมและข้อเสนอแนะอื่นๆ จำนวน 3 ข้อ

ตอนที่ 3 ความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาการคิดเร้าคุณธรรม จำนวน 3 ข้อ

เจริญพร ขอขอบคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ช่วยตอบแบบสัมภาษณ์ตามความเป็นจริง

พระอภิรักษ์ พัวพันธ์

นักศึกษาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ผู้ทำวิจัย

ตอนที่ 1 สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 7 ข้อ

1. ชื่อ - นามสกุล.....
2. เพศ.....
3. อายุ.....
4. ระดับการศึกษาสูงสุด.....
5. ตำแหน่งการทำงาน.....
6. ประสบการณ์การทำงาน.....ปี
7. ท่านเคยมีประสบการณ์การอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับเรื่องการคิดแก้คุณธรรม

เพื่อนำมาพัฒนาศักยภาพการเรียนการสอนนำไปสู่การดำเนินชีวิตที่มีคุณภาพของนักเรียนหรือไม่

เคย ไม่เคย

ถ้าเคย เรื่อง

จัดโดยหน่วยงาน

ตอนที่ 2 การแสวงหาแนวทาง วิธีการพัฒนาและดัชนีชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาการคิดแก้คุณธรรมและข้อเสนอแนะอื่นๆ จำนวน 3 ข้อ

1. ปัญหาและอุปสรรคท่านเคยประสบในการเรียนการสอนการคิดแก้คุณธรรมมีอะไรบ้าง

2. ท่านแสวงหาแนวทาง วิธีการพัฒนาและดัชนีชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาการคิดแบบใช้คำตามแก้คุณธรรมอย่างไร

3. ข้อเสนอแนะอื่นๆ

ตอนที่ 3 ความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาการคิดเร้าคุณธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 โรงเรียนวัดหนองตาเตี้ยง ตำบลหนองจระเข้ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี จำนวน 3 ข้อ

1. ท่านคิดว่าควรนำวิธีการคิดเร้าคุณธรรมมาพัฒนาการเรียนการสอนของนักเรียนหรือไม่

ควร เพราะ

.....

.....

.....

ไม่ควร เพราะ

.....

.....

.....

2. ท่านเห็นด้วยกับการนำวิธีการคิดเร้าคุณธรรมมาพัฒนาการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 โรงเรียนวัดหนองตาเตี้ยง ตำบลหนองจระเข้ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี หรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

.....

3. ในการพัฒนาการคิดเร้าคุณธรรมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 โรงเรียนวัดหนองตาเตี้ยง ตำบลหนองจระเข้ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ท่านคิดว่าควรมีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องใดบ้าง และควรมีแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลในการฝึกรวมอย่างไร

.....

.....

.....

.....

แบบสอบถามสำหรับงานวิจัย

เรื่อง การพัฒนาการคิดแบบใช้คำตามเร้าคุณธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6
โรงเรียนวัดหนองตาเตี้ยง อำเภอนองแคะ จังหวัดสระบุรี

คำชี้แจง แบบสอบถามฉบับนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 โรงเรียนวัดหนองตาเตี้ยง ตำบลหนองจรเข้ อำเภอนองแคะ จังหวัดสระบุรี ในการพัฒนาการคิดแบบใช้คำตามเร้าคุณธรรม

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงขอให้นักเรียนตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง แบบสอบถามฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 2 ตอน จำนวน 10 ข้อ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2 ความต้องการในการพัฒนาการคิดจำนวน 4 ข้อ

เจริญพร ขอขอบคุณนักเรียนทุกคนที่ช่วยตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง

พระอภินันท์ พัวพันธ์

นักศึกษาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ผู้ทำวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 6 ข้อ

คำชี้แจง จงเติมข้อความลงในช่องว่างให้ครบถ้วน.....

1. เพศ.....
2. อายุ.....ปี
3. ระยะเวลาในการอยู่อาศัยและศึกษาในโรงเรียนวัดหนองตาเตี้ยเป็นเวลา.....ปี
4. อาชีพผู้ปกครอง ให้นักเรียนใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง ()

อาชีพบิดา

() 1. รับจ้างทั่วไป	() 4. ทำธุรกิจส่วนตัว
() 2. ค้าขาย	() 5. พนักงานโรงงานอุตสาหกรรม
() 3. ชาวนา	() 6. รับราชการ
() 7. อื่นๆ นอกจากนี้โปรดระบุ.....	

อาชีพมารดา

() 1. รับจ้างทั่วไป	() 4. ทำธุรกิจส่วนตัว
() 2. ค้าขาย	() 5. พนักงานโรงงานอุตสาหกรรม
() 3. ชาวนา	() 6. รับราชการ
() 7. อื่นๆ นอกจากนี้โปรดระบุ.....	

5. ปัจจุบันนักเรียนพักอาศัยอยู่กับผู้ปกครอง ให้นักเรียนใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง ()

() 1. บิดา - มารดา	() 2. ญาติๆ
() 3. ผู้อุปการะ โปรดระบุ.....	

6. นักเรียนเคยมีประสบการณ์ในการอบรมเกี่ยวกับการคิด ได้แก่การคิดดี เช่น ช่วยบริจาคของใช้ให้เพื่อนอาทิ ดินสอ ปากกา ไม้บรรทัด เป็นต้น การคิดอย่างมีเหตุผล เช่นนักเรียนไม่โกรธตอบเวลาถูกเพื่อนแกล้งหรือด่าคำหยาบ และการคิดถูกทาง เช่นรู้จักเลือกซื้อของกินของใช้ที่มีประโยชน์ไม่มีโทษอาทิ เลือกซื้อน้ำผลไม้แทนน้ำอัดลม เป็นต้น นักเรียนเคยมีประสบการณ์อย่างนี้หรือไม่

- เคย ไม่เคย

ถ้าเคย นักเรียนคิดว่าสามารถปฏิบัติอะไรได้ถูกต้องตามหลักการคิดดังกล่าว (ระบุ)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 2 ความต้องการในการฝึกอบรมและวิธีการคิดเร็วคุณธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 5 และ 6 โรงเรียนวัดหนองตาเตี้ย ตำบลหนองจรเข้ อำเภอหนองแค
จังหวัดสระบุรี จำนวน 4 ข้อ

1. ในฐานะที่นักเรียนเป็นชาวพุทธ นักเรียนต้องการเรียนรู้หรือฝึกอบรมเกี่ยวกับการคิดแบบใช้
คำถามเร็วคุณธรรมหรือไม่

ต้องการ เพราะ

.....

.....

.....

ไม่ต้องการ เพราะ

.....

.....

.....

2. นักเรียนต้องการให้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการคิดแบบใช้คำถามเร็วคุณธรรมในลักษณะอย่างไร
ให้นักเรียนใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง () หน้าข้อ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() 1. เชิญวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการคิด

() 2. ฝึกปฏิบัติจริง

() 3. แบ่งกลุ่มกันปฏิบัติ

() 4. ศึกษาจากสถานที่ที่มีการจัดงานจริง

() 5. คู่มือทัศน์ หรือ ซีดีรอม

() 6. อื่นๆ โปรดระบุ.....

3. นักเรียนต้องการให้มีการวัดและประเมินผลจากการฝึกอบรมการคิดแบบใช้คำถามเร็ว
คุณธรรมอย่างไร ให้นักเรียนใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง () (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() 1. การปฏิบัติจริง

() 2. การทดสอบ

() 3. การสอบถาม

() 4. การสัมภาษณ์

() 5. การสังเกตพฤติกรรมระหว่างอบรม

() 6. ให้ผู้อื่นประเมิน เช่น.....

() 7. อื่นๆ โปรดระบุ.....

4. นักเรียนต้องการเรียนรู้เรื่องใดบ้าง เกี่ยวกับการคิดแบบใช้คำถามเร้าคุณธรรม ให้นักเรียน
ใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง () (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. ความหมายและความสำคัญการคิดแบบใช้คำถามเร้าคุณธรรม
- () 2. การสร้างความคิดที่ยั่งยืน
- () 3. การทำบุญต่างๆ
- () 4. การให้ทานที่มีอานิสงส์มาก (อโลภะ คือไม่โลภมาก)
- () 5. การละความโกรธด้วยวิธีพุทธ (อโทสะ คือไม่โกรธ)
- () 6. การไม่ประมาทในชีวิตปัจจุบัน (อโมหะ คือไม่หลงผิด)
- () 7. การฉลาดเลือกสิ่งที่มีประโยชน์
- () 8. การเห็นโทษภัยของสิ่งเลวร้ายทั้งปวง
- () 9. การไม่เบียดเบียนผู้อื่นตามเจตนา
- () 10. อื่นๆ โปรดระบุ.....

ภาคผนวก ข

- โครงการอบรมค่ายพุทธบุตร คู่ศีลธรรม นำปัญญา
โรงเรียนวัดหนองตาเตี้ย
- หลักสูตรโครงการอบรมค่ายพุทธบุตร คู่ศีลธรรม
นำปัญญา

โครงการอบรมค่ายพุทธบุตร คู่ศีลธรรม นำปัญญา

หลักการและเหตุผล

ในปัจจุบันสังคมมีความเจริญก้าวหน้าในการพัฒนาประเทศ ด้วยวิทยาการสมัยใหม่ คนส่วนใหญ่จึงยึดติดอยู่กับความสำเร็จทางวัตถุกันมาก จนขาดความเอาใจใส่ในเรื่องของศีลธรรมที่จะส่งผลให้เกิดปัญหาต่างๆ ขึ้นในสังคม โดยเฉพาะปัญหาของเยาวชน ส่วนหนึ่งเป็นปัญหาที่ต้องแก้ไขด้วย คุณธรรมศีลธรรม สังคมจึงจะสงบสุขได้ หากเยาวชนเหล่านั้นได้รับการเรียนรู้และอบรมสั่งสอน ในเรื่องศีลธรรมด้วยความสมบูรณ์แล้ว เยาวชนก็จะสามารถเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ “เก่ง ดี มีสุข”

เยาวชนเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและความมั่นคงของชาติในอนาคต เยาวชนที่มีคุณภาพนอกจากจะต้องเป็นผู้ที่มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสติปัญญาดีแล้วยังต้องมีคุณธรรมจริยธรรมทางพระพุทธศาสนา เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจในการดำเนินชีวิตประจำวัน พระพุทธศาสนาถือเป็นแหล่งคำสอนและระบบจริยธรรมของสังคมไทย เด็กและเยาวชนไทยทุกคนควรได้รับการปลูกฝังหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา เพื่อเตรียมตัวให้พร้อมสำหรับการดำเนินชีวิตและการทำงานในหน้าที่เพื่อตนเอง ครอบครัวและสังคมโดยรวม ซึ่งการพัฒนาศีลธรรมจริยธรรมตามแนวพระพุทธศาสนาแก่เด็กและเยาวชนเป็นหน้าที่ของทุกสถาบันในสังคม เริ่มตั้งแต่บ้าน วัด โรงเรียน ตลอดจนจนถึงชุมชนที่อยู่อาศัยที่จะต้องร่วมมือกันในการอบรมสั่งสอนเด็ก และเยาวชนทั้งทางตรงและทางอ้อมให้มีความรู้และความเชื่อ ที่ถูกต้อง มีทัศนคติที่ดีต่อพระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนมีประสบการณ์ในการประพฤติปฏิบัติตามหลักคำสอนขั้นพื้นฐานของพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง โดยเฉพาะในวัยเด็กถึงวัยรุ่นตอนปลายเป็นช่วงที่บุคคลต้องการเรียนรู้และแสวงหาประสบการณ์ที่หลากหลาย แต่ยังคงพึ่งพาอาศัยผู้ใหญ่อยู่มาก ช่วงวัยเด็กเป็นวัยที่ควรได้รับการปลูกฝังลักษณะทางพระพุทธศาสนา เช่น ควรเชื่อและการปฏิบัติทางพระพุทธศาสนา

ดังนั้น การอบรมสั่งสอนเรื่องศีลธรรมที่มีประสิทธิภาพนั้น จะมีเพียงแต่ความรู้ด้านพุทธพิสัยอย่างเดียวไม่ได้ จะต้องอาศัยการปฏิบัติด้วยตนเอง ให้ถูกต้องตามหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง เพื่อให้นักเรียนซึ่งเป็นเยาวชนของชาติ ได้มีโอกาสศึกษาและปฏิบัติธรรมตามสมควรแก่วัย จะได้พัฒนาตนเองและสร้างสรรค์สังคม ได้เรียนรู้อย่างซาบซึ้งในหลักธรรมคำสอนและมีความรักความศรัทธา มีความใกล้ชิดกับพระพุทธศาสนาและเพื่อยกระดับการพัฒนาจิตใจให้มั่นคงมีคุณธรรมสืบต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างถูกต้อง
2. เพื่อให้นักเรียนน้อมนำหลักธรรมมาปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ดำเนินชีวิตที่ดีงาม
3. เพื่อปลูกฝังค่านิยม และพัฒนาจิตสำนึกที่ดีงามในหน้าที่ ความรับผิดชอบต่อตนเอง และสังคม
4. เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรม อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและเหมาะสม

เป้าหมาย

1. ด้านปริมาณ
 - นักเรียนโรงเรียนวัดหนองตาเตี้ยและโรงเรียนวัดหนองตะเม่ช่วงชั้นที่ 2 จำนวน 117 คน (จำนวนของนักเรียนที่เข้ารับการอบรมในโครงการ)
2. ด้านคุณภาพ
 - เป็นคนมีระเบียบวินัย และมีความรับผิดชอบในหน้าที่มากขึ้น
 - ได้ศึกษาและปฏิบัติธรรมตามสมควรแก่วัย และพัฒนาระดับจิตใจให้มั่นคงขึ้น
 - นำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง

ขั้นตอนการดำเนินงาน

1. เสนอโครงการเพื่อขออนุมัติ
2. ประชุมชี้แจงคณะครู และคณะพระวิทยากรเพื่อวางแผนการดำเนินงาน
3. เตรียมสถานที่และสิ่งจำเป็นในการอบรม
4. ดำเนินการฝึกอบรมตามกำหนดการ
5. ประเมินผลและสรุปการดำเนินการโครงการ

ระยะเวลาในการดำเนินการ

- หลักสูตรแบบค้างคืน
- หลักสูตรอบรม 2 คืน 3 วัน
- วันพฤหัสบดี ที่ 21 และ วันศุกร์ที่ 22 สิงหาคม 2551

วิธีการดำเนินโครงการ

ขั้นเตรียมการ

1. การจัดสถานที่ประกอบด้วย
 - หอประชุม เครื่องโปรเจ็คเตอร์พร้อมจอ เครื่องเสียง โต๊ะหมู่บูชา ธงชาติ พระบรมฉายาลักษณ์ สแตนดี้ โต๊ะยาว เก้าอี้
 - ข้อความตัวหนังสือ (ป้ายโครงการ)
 - ห้องเรียนจัดอบรมวิชาการแยกฐาน 3 ห้อง
 - สถานที่พัก ห้องเรียน 2 ห้อง แยกห้องชายและหญิง
 - สถานที่อาบน้ำ แยกที่อาบน้ำชายและหญิง
2. จัดคณะครูเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ดูแลนักเรียนห้องละ 1 ท่าน และเป็นวิทยากรประจำกลุ่มสี่
3. นักเรียนที่เข้ารับการอบรมต้องแยกเป็นกลุ่มสี่ กลุ่มละเท่าๆ กัน (แยกหญิงและชาย).
4. นักเรียนผู้เข้ารับการอบรมแต่งชุดด้วยเสื้อขาวและกางเกงวอร์มสีขาวหรือสีคำและชุดสำรองอีก 2 ชุด และของใช้ส่วนตัว ห้ามนำโทรศัพท์ วิทยุ เครื่องเล่นเกมส์ หรือของมีค่า
5. เวลารับประทานอาหารใช้ถาดหลุมหรือจาน
6. การรับประทานอาหารสำหรับนักเรียนเข้ารับการอบรมในโครงการ ถ้ารักษาศีล 8 รับประทานอาหาร 3 เวลา แต่ถ้ารักษาศีล 8 รับประทานอาหาร 2 เวลา
7. นักเรียนผู้เข้ารับการอบรมจะต้องเตรียมสมุดและปากกา สำหรับบันทึก
8. การอบรมของพระวิทยากร ควรมีคณะครูอาจารย์ร่วมด้วยทุกครั้ง
9. บทบาทหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษา
 - รับรายงานตัวและแจกป้ายชื่อ แก่นักเรียน
 - ช่วยจัดอาหาร เครื่องดื่ม ตามเวลาที่กำหนด
 - ประสานงานกับพระวิทยากร

พระวิทยากรและอาจารย์ผู้ดูแล

1. พระอาจารย์อภิรักษ์ อิทฺธิเตโช
2. พระอาจารย์สถาพร สุขุมมาโล
3. พระอาจารย์ชิตีพิพัทธ์ ธีรจิตโต
4. พระอาจารย์ขุ่นคำ สิริจันโท
5. พระอาจารย์โกษา อินฺทปณฺโญ
6. คณะครูทั้ง 2 โรงเรียน คือ ร.ร.วัดหนองตาเตี้ย และร.ร.วัดหนองตะเฒ่

ค่าใช้จ่ายในการอบรม

1. ค่าอาหาร / เครื่องดื่มผู้เข้ารับการอบรมในแต่ละมื้อ
2. ค่าวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ
3. ค่ายารักษาโรค
4. ค่าพาหนะพระวิทยากร / ถวายพระวิทยากร

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. นักเรียนตระหนักถึงคุณค่า/ความสำคัญของหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาให้ดีขึ้น
2. นักเรียนได้รับการปลูกฝังศีลธรรม คุณธรรมพื้นฐานเพื่อการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง
3. ทำให้มีความสำนึกในหน้าที่ มีค่านิยมที่เหมาะสมกับสังคม วัฒนธรรมประเพณี
4. ให้มีความขยัน อดทน สามัคคี มีระเบียบวินัย และรับผิดชอบต่อหน้าที่มากยิ่งขึ้น
5. ทำให้มีความกตัญญู กตเวที ต่อชาติ ศาสนา กษัตริย์และผู้มีพระคุณ

ลงชื่อ ผู้เสนอโครงการ

(.....)

พระสอนศีลธรรมโรงเรียนวัดหนองตาเตี้ย

ลงชื่อ ผู้อนุมัติโครงการ

(.....)

ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดหนองตาเตี้ย

คำกล่าวรายงานโครงการอบรมค่ายพุทธบุตรคู่ ศิลธรรม นำปัญญา

กราบเรียน ท่านประธานที่เคารพ

กระผม..... ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดหนองตาเตี้ยง

ด้วยโรงเรียนวัดหนองตาเตี้ยงและโรงเรียนวัดหนองตะเฒ่ ด.หนองจรเข้ อ.หนองแค จ.สระบุรี ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลหนองจรเข้ จัดให้มีโครงการอบรมค่ายพุทธบุตรคู่ ศิลธรรม นำปัญญาขึ้น ด้วยตระหนักถึงความสำคัญของพุทธธรรมอันจะมีต่อเยาวชนซึ่งจะเจริญวัยเป็นพลเมืองที่ดีของชาติในอนาคต จึงจัดให้มีการอบรมบ่มเพาะคุณธรรมจริยธรรมในครั้ง นี้ มีผู้เข้ารับการอบรมรวมทั้งสิ้นจำนวน 142 คน จำแนกเป็น นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ทั้ง 2 โรงเรียน จำนวน 117 คน คณะครูอาจารย์ทั้ง 2 โรงเรียน จำนวน 10 คนและเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 15 คน ใช้เวลาในการอบรม 2 วัน 1 คืน ตั้งแต่วันที่ 21 สิงหาคม 2551 และวันที่ 22 สิงหาคม 2552 โดยการอบรมครั้งนี้ ได้กราบอาราธนาคณะพระวิทยากรมาจากวัดศรีบุรีรัตนาราม ด.ปากเพรียว อ.เมือง จ. สระบุรี จำนวน 5 รูป มาเป็นพระวิทยากรอบรมให้ความรู้แก่คณะครูอาจารย์ เจ้าหน้าที่ นักเรียน และชีพรามณ์ซึ่งการอบรมในครั้ง นี้ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบลหนองจรเข้ เป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น 25,000 บาท และกำลังศรัทธาสายธารสายธรรมบ้านหนองตาเตี้ยงและประชาชนทั่วไป ในส่วนของการจัดโครงการอบรมค่ายพุทธบุตรมีวัตถุประสงค์หลัก ดังนี้

1. เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างถูกต้อง
 2. เพื่อให้นักเรียนน้อมนำหลักธรรมมาปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ดำเนินชีวิตที่ดีงาม
 3. เพื่อปลูกฝังค่านิยม และพัฒนาจิตสำนึกที่ดีงามในหน้าที่ ความรับผิดชอบต่อยตนเอง และสังคม
 4. เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธธรรม อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและเหมาะสม สำหรับหลักสูตรที่ใช้ในการอบรมนั้น แบ่งออกเป็น 2 ภาค คือ
 - 1.) ภาคทฤษฎี ฟังธรรมบรรยาย และแบ่งกลุ่มออกเป็น 4 ฐาน
 - ฐานที่ 1 เรื่อง การเข้าถึงพระรัตนตรัย , วิธีทำบุญในพระพุทธศาสนา
 - ฐานที่ 2 เรื่อง กฎแห่งกรรมทำแล้วให้ผล
 - ฐานที่ 3 เรื่อง การมีระเบียบวินัย
 - ฐานที่ 4 เรื่อง กิจกรรมความสามัคคี และ เกมสละลายพฤติกรรม
 - 2.) ภาคปฏิบัติ ทำวัตรสวดมนต์ ปฏิบัติธรรมกัมมัฏฐาน เจริญสมาธิภาวนา เติบจงกรม
- ในขณะนี้ ได้เวลาอันสมควรแล้ว กระผมใคร่ขอกราบเรียนเชิญท่านประธาน ได้กล่าวเปิดงาน และกล่าวให้โอวาทแก่ผู้เข้าร่วมโครงการอบรมค่ายพุทธบุตร คู่ ศิลธรรม นำปัญญา สืบต่อไป.....

คำกล่าวเปิดงานโครงการอบรมค่ายพุทธบุตร คู่ศีลธรรม นำปัญญา

กราบนมัสการ ... ที่เคารพอย่างสูง เรียนผู้อำนวยการโรงเรียนทั้ง 2 โรงเรียน สวัสดิคณະญาติธรรมทุกท่าน กระผมรู้สึกดีใจเป็นอย่างยิ่งที่ได้รับเกียรติมาเป็นประธานในการจัดงานโครงการอบรมค่ายพุทธบุตร คู่ศีลธรรม นำปัญญา ณ วัดหนองตาเตี้ย ครึ่งนี้

จากสถานการณ์ปัจจุบันนี้ สังคมมีความเจริญก้าวหน้าด้วยวิทยาการสมัยใหม่ คนส่วนใหญ่จึงยึดติดอยู่กับความสำเร็จของวัตถุกันมาก จนขาดการเอาใจใส่ในเรื่องของคุณธรรมจริยธรรมอันดีงาม ปัญหาต่าง ๆ จึงเกิดขึ้น โดยเฉพาะปัญหาของเด็กหรือเยาวชนส่วนหนึ่งเป็นปัญหาที่ต้องแก้ไขด้วยระบบศีลธรรม หากเยาวชนได้รับการเรียนรู้และอบรมบ่มนิสัยแล้วนำไปประพฤติปฏิบัติตามคำสั่งสอน ในเรื่องศีลธรรมบริบูรณ์แล้วจึงเป็นบุคคลที่มีคุณภาพตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ที่มุ่งหวังให้เยาวชนของชาติ เป็นคนเก่งเป็นคนดี มีคุณธรรมและมีความสุข พัฒนาคนตามศักยภาพ ปัญหาที่ไม่ถูกสร้างขึ้นแก่สังคม เป็นการลดปัญหาอีกทางหนึ่งพระพุทธศาสนาเป็นแหล่งแห่งวัฒนธรรมอันดีงามคู่ชาติไทยมาแต่โบราณกาลพุทธธรรมได้มีบทบาทช่วยจรรโลงจิตใจชาวไทยมาช้านาน ดังคำสอนทางพระพุทธศาสนาที่เหล่าบัณฑิตชนทั้งหลายน้อมนำมาเป็นแสงสว่างจุดส่องหนทางช่วยนำพาชีวิต และช่วยแก้ปัญหาสังคมดังกล่าวมาแล้วข้างต้น

เด็กเช่นโรงเรียนวัดหนองตาเตี้ย นำพานักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4,5 และ 6 จำนวน 117 คน คณะครู 10 คน และเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองจระเข้ เข้าร่วมโครงการอบรมค่ายพุทธบุตร คู่ศีลธรรม นำปัญญา โดยจัดฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตจากคณะพระวิทยากร วัดศรีบูรรัตนาราม ตำบลปากเพรียว อำเภอเมืองจังหวัดสระบุรี โดยใช้สถานที่วัดหนองตาเตี้ยเป็นสถานที่อบรม โดยมีความคาดหวัง ดังนี้

1. นักเรียนตระหนักถึงคุณค่า/ความสำคัญของหลักธรรมทาง พระพุทธศาสนาให้ดีขึ้น
2. นักเรียนได้รับการปลูกฝังศีลธรรม คุณธรรมพื้นฐานเพื่อการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง
3. ทำให้มีความสำนึกในหน้าที่ มีค่านิยมที่เหมาะสมกับสังคม วัฒนธรรมประเพณี
4. ให้มีความขยัน อดทน สามัคคี มีระเบียบวินัย และรับผิดชอบต่อหน้าที่มากยิ่งขึ้น
5. ทำให้มีความกตัญญู กตเวทิต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และผู้มีพระคุณโดย

การบำเพ็ญเพียร ปฏิบัติธรรมกัมมัฏฐาน อธิษฐานจิต เพื่อถวายเป็นพระราชกุศลแด่องค์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ตามวาระโอกาสอันควรนี้ทางโรงเรียนจึงขอความอนุเคราะห์จากพระเดชพระคุณ พระครูอาทรประสิทธิ์คุณเจ้าอาวาสวัดหนองตาเตี้ย รวมถึงคณะพระวิทยากรฯ ทุกรูปได้โปรดเมตตาฝึกอบรมศีลธรรมตามคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วยหลักที่ว่าสอนให้รู้ปฏิบัติให้ดูอยู่ให้เห็นเชิญให้รอด นักเรียนทั้งหลายที่มีโอกาสเข้าค่ายคุณธรรมจริยธรรมในครั้งนี้ สามารถเปลี่ยนสภาพที่เรียนในโรงเรียนหรือห้องเรียนสี่เหลี่ยม มาสู่สถานที่เรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติมีโอกาสเข้าวัด ปฏิบัติธรรม บำเพ็ญกุศล

ดังนั้น ผู้เข้าร่วมอบรมควรมีจิตสำนึกในคุณค่าความเป็นมนุษย์ของตน ที่จะมีส่วนสำคัญกับการรักษาชื่อเสียง วงศ์ตระกูลและโรงเรียน หากนักเรียนมีความตั้งใจ มุมนานะ และอดทน ก็เชื่อว่าจะได้รับประโยชน์สูงสุดตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ของหลักสูตรอบรมตามระเบียบที่จะต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดชัดเจน ๖ อย่าง คือ 1.ตรงต่อเวลา 2.วาจาไพเราะ 3.สงเคราะห์ช่วยเหลือ 4.ทำความเชื่อให้ตรง 5.ตำรงตนให้น่ารักและ 6.รู้จักละวางเพื่ออนาคต

ในโอกาสอันเป็นอุดมมงคลฤกษ์นี้ ขอให้นักเรียนและครูอาจารย์ ตั้งจิตให้สงบ มีความมั่นคง และมีความตั้งใจแน่วแน่ในการมอบตัวเป็นศิษย์ของพระอาจารย์ ด้วยปณิธานมุ่งมั่นที่จะประพฤติปฏิบัติตามระเบียบและ ข้อกำหนดของค่ายอย่างเคร่งครัด เพื่อประโยชน์สุขของพวกเราทั้งหลาย ผมขอเปิดงานโครงการอบรมค่าย พุทธบุตร คู่ศีลธรรม นำปัญญา ณ บัดนี้

คำกล่าวมอบตัวเป็นศิษย์

คณะพระอาจารย์และครูอาจารย์ที่เคารพ ข้าพเจ้าทั้งหลายมีความตระหนักดีว่า ชีวิตนี้สามารถพัฒนาได้ ข้าพเจ้าทั้งหลายมีความพยายามเป็นอย่างยิ่งในการขวนขวายเพื่อพัฒนายกระดับชีวิตตนเองให้สูงขึ้น เหมือนดอกบัวที่เกิดในโคลนตม แต่ขึ้นมาบานอยู่เหนือน้ำโดยไม่เปื้อนโคลนและเปือกน้ำ มีความบริสุทธิ์ จึงคู่ควรเป็นดอกไม้เพื่อบูชาพระพุทธเจ้า แม้พวกข้าพเจ้าทั้งหลายก็พยายามพัฒนาตนเองให้เป็นเช่นนั้น คณะพระอาจารย์และครูอาจารย์ที่เคารพ แต่การพัฒนาตนเองและยกระดับชีวิตของตนเองให้สูงขึ้นนั้นนับเป็นภาระที่หนักมากของชีวิตสำผัสสติปัญญาของข้าพเจ้าเอง ซึ่งมีอยู่ขณะนี้ย่อมยากเหลือเกินที่จะพัฒนาตนเองให้ประสบผลสำเร็จในระดับสูงได้ จึงอาศัยความเมตตากรุณา จากคณะพระอาจารย์ คณะครูอาจารย์ช่วยแนะนำพร่ำสอนอีกส่วนหนึ่งและนับว่าเป็นส่วนสำคัญมากที่สุดทีเดียว

คณะพระอาจารย์และครูอาจารย์ที่เคารพ ข้าพเจ้าทั้งหลายเข้าใจถึงความห่วงใย และความปรารถนาดีของครูอาจารย์ด้วยดีเสมอมา และเมื่อทราบว่าครูอาจารย์มีความประสงค์จะให้ข้าพเจ้าทั้งหลายเข้าร่วมอบรมคุณธรรม จริยธรรม ปฏิบัติธรรมตามโครงการค่ายพุทธบุตร เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยแล้ว ข้าพเจ้าทั้งหลายยังมีความซาบซึ้งในพระคุณของท่านมากยิ่งขึ้น ท่านมิใช่พ่อก็เป็นเหมือนพ่อ มิใช่แม่ก็เป็นเหมือนแม่ ที่มีความหวังดีต่อข้าพเจ้าอยู่เสมอด้วยสำนึกในพระคุณอันยิ่งใหญ่ ข้าพเจ้าทั้งหลายขอน้อมกายและใจมอบให้แก่พระอาจารย์และครูอาจารย์ เพื่อเป็นศิษย์ที่ดีของท่านทั้งหลายอันจะนำมาซึ่งความสุขความเจริญของข้าพเจ้าทั้งหลายสืบต่อไป ขอให้เพื่อนนักเรียนชายหนึ่งชุกเข้าทำเทพบูตร นักเรียนหญิงหนึ่งทำเทพบิดาขอให้นักเรียนทั้งหลายกล่าวตามข้าพเจ้า ดังนี้

ข้าแต่พระอาจารย์ผู้เจริญ และครูอาจารย์ที่เคารพ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอมอบกายและใจนี้เป็นศิษย์ที่ดีของพระอาจารย์และครูอาจารย์ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ตั้งใจศึกษา เชื่อฟังคำสั่งสอน และปฏิบัติตาม ด้วยความเคารพทุกประการ ด้วยสังจะวาจา นี้ ขอให้ข้าพเจ้าทั้งหลาย จงมีแต่ความสุขความเจริญ ตลอดกาลนานเทอญฯ

คำกล่าวรายงานสรุปผลโครงการอบรมค่ายพุทธบุตร คู่ศีลธรรม นำปัญญา

กราบนมัสการ ... เจ้าอาวาสวัดหนองตาเตี้ยง ที่เคารพอย่างสูง

กระผม/ดิฉัน...ในนามของพระวิทยากรคณะครูและนักเรียนขอกราบขอบพระคุณ พระเดชพระคุณเจ้าเป็นอย่างสูง ที่ท่านได้มีเมตตาอนุเคราะห์ มาเป็นประธานในพิธีปิดโครงการ อบรมค่ายพุทธบุตร คู่ศีลธรรม นำปัญญา ประจำปีการศึกษา 2551 ในวันนี้

เพื่อให้สอดคล้องกับ พรบ.การศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 มาตราที่ 6 ว่า "การจัดการศึกษาต้องเป็นไป เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต" สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลหนองจรเข้ ร่วมกับคณะครูทั้งสองโรงเรียน คือ โรงเรียนวัดหนองตาเตี้ยง และโรงเรียนวัดหนองตะเภา ได้ร่วมกันจัดโครงการอบรมค่ายพุทธบุตร คู่ศีลธรรม นำปัญญา ประจำปีการศึกษา 2551 ณ วัดหนองตาเตี้ยง ตำบลหนองจรเข้ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ระหว่างวันที่ 21 - 22 สิงหาคม 2551 ซึ่งกิจกรรมหลัก มีดังนี้

1. กิจกรรม กตีกาปัญญาใจ / คำปฏิญาณตนของการอยู่ค่าย
2. อบรมตามฐานเพื่อสร้างความสามัคคี การมีระเบียบวินัย
3. การทำวัตรสวดมนต์ เติมน้ำใจ นิ่งสมาธิบำเพ็ญจิตภาวนา
4. กิจกรรมจุดเทียนปัญญา
5. กิจกรรมตักบาตรกิลเลสและบิณฑบาตความดีความชั่ว
6. ปลุกจิตสำนึกให้มีความรักในสถาบันคือชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์
7. ธรรมบรรยายพิเศษเรื่องศีล ๕ พื้นฐานการดำเนินชีวิต
8. กิจกรรมเปิดใจ มาลัยแด่คุณครู

การอบรมครั้งนี้ ได้บรรลุผลเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ด้วยความเรียบร้อยทุกประการ โดยได้รับความอนุเคราะห์จากวัดหนองตาเตี้ยง ในการอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ และอนุญาตให้นักเรียนได้ใช้อาคารสถานที่ในการอบรม ในส่วนพระวิทยากรที่มาให้การอบรมนั้น ได้รับความเมตตา จากคณะพระอาจารย์ของวัดศรีบุรีรัตนาราม ส่วนโรงเรียนวัดหนองตาเตี้ยง และโรงเรียนวัดหนองตะเภา ได้อนุญาตให้นักเรียนได้มาเข้าค่ายครั้งนี้ โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบลหนองจรเข้ เพื่อให้ นักเรียนเป็นคนดีมีคุณธรรม จริยธรรม อันจะเป็นประโยชน์เกื้อกูลต่อการพัฒนาจิตใจของนักเรียน และยังเป็น การส่งเสริมพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองสืบต่อไป

บัดนี้ได้เวลาอันสมควรแล้ว ขอความเมตตาจาก พระเดชพระคุณเจ้า ได้มอบเกียรติบัตรแก่คณะครูและนักเรียนผู้เข้ารับการอบรม ตามลำดับ และได้โปรดให้โอวาทเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจแก่คณะพระวิทยากรและคณะครูนักเรียนผู้เข้าร่วมโครงการ ฯ ตามสมควรแก่เวลาต่อไป.

กราบนมัสการด้วยความเคารพ

รายชื่อสมาชิกผู้เข้ารับการอบรม

เลขที่	ชื่อ - นามสกุล	ลายมือชื่อ 21 ส.ค. 51	ลายมือชื่อ 22 ส.ค. 51	หมายเหตุ
1	ด.ญ. ชุตินันท์ นุ่ฝัน			
2	ด.ช. อานนท์ คงสมบัติ			
3	ด.ญ. สุดาวรัตน์ อินสระเทศ			
4	ด.ช. ธวัชชัย หว่างรักษาวงศ์			
5	ด.ญ. สุทราทิพย์ บุญอ้วน			
6	ด.ช. มนเทียรณ จันทรรตร			
7	ด.ญ. สุชานาถ มาแยม			
8	ด.ช. อมกริช มาลัยอินทร์			
9	ด.ญ. ไพลิน พุทธเสน			
10	ด.ช. กฤษณะ ชุนดา			
11	ด.ญ. ไกล่รุ่ง บุญปาน			
12	ด.ช. รัตนวิมล พุทธรักษา			
13	ด.ญ. เพ็ชรรัตน์ คงกระพันธ์			
14	ด.ช. ณัฐพงษ์ ทิพกรรม์			
15	ด.ญ. ปาณิตา แพทย์หลวง			
16	ด.ช. ณัฐวุฒิ จันทร์ศรีชา			
17	ด.ญ. กุลณัฐ อ่วมเอียด			
18	ด.ช. วรพล ทานะมัย			
19	ด.ญ. สมฤทัย ท่อทอง			
20	ด.ช. มงคลชัย เจสละ			
21	ด.ญ. สุนิสา ทานะมัย			
22	ด.ช. วุฒิศักดิ์ คำคุณ.			
23	ด.ญ. สุนิสา เมืองงาม			
24	ด.ช. เจนณรงค์ ศรีสว่าง			
25	ด.ญ. สุชาดา ไพร์พายุห์			
26	ด.ช. ศรวาภูมิ ศรีสว่าง			
27	ด.ญ. กนกพร ประสมเพิ่ม			
28	ด.ช. สุรชัย อ่อนอาจ			
29	ด.ช. สุริยา สัพพัญญู			

เลขที่	ชื่อ นามสกุล	ลายมือชื่อ 21 ส.ค. 51	ลายมือชื่อ 22 ส.ค. 51	หมายเหตุ
30	ด.ช. ชนงศักดิ์ โอปิน			
31	ด.ญ. สมหมาย ทองไทย			
32	ด.ช. เกียรติกร หนูทิพย์			
33	ด.ญ. นพรัตน์ โพธิ์ศรี			
34	ด.ช. เขาวรินทร์ งามระเบียบ			
35	ด.ญ. รินดา พวงสายหยุด			
36	ด.ช. ภูมิพงษ์ หมั่นเขียว			
37	ด.ญ. พรพิมล เทียมพันธ์			
38	ด.ช. แสงชัย นิลพันธ์			
39	ด.ญ. ศันสนีย์ สุดโส			
40	ด.ช. ศุภกิจ ชาญสมาธิ			
41	ด.ญ. ศิริกาญจน์ หมุ่โสภิน			
42	ด.ช. ศุภกิจ ย่วมเอี่ยม			
43	ด.ญ. เกศมณี ชุนดา			
44	ด.ช. กิตติภูมิ มาศาล			
45	ด.ญ. สุภารัตน์ มะณีพร้าว			
46	ด.ช. อภิสิทธิ์ เทียมพันธ์			
47	ด.ญ. ศรามาศ สุนทรสุข			
48	ด.ช. อรรถพล ปลัดคา			
49	ด.ญ. นุชนารถ ผันอากาศ			
50	ด.ช. วีระชัย สุดโส			
51	ด.ญ. ขวัญฤทัย หลวงแก้ว			
52	ด.ช. นนทวัฒน์ ประกอบพร			
53	ด.ญ. ชนานันท์ ภาคฐิน			
54	ด.ช. วีรชัย สารินทร์			
55	ด.ญ. มณีรัตน์ สนิททรัพย์			
56	ด.ช. สิทธิพงษ์ คำแพง			
57	ด.ญ. หิไลวรรณ สุดคา			
58	ด.ช. พิเชษฐ์ วงษ์แสง			

เลขที่	ชื่อ นามสกุล	ลายมือชื่อ 21 ส.ค. 51	ลายมือชื่อ 22 ส.ค. 51	หมายเหตุ
59	ด.ญ. ทิพนธนา จันทรร			
60	ด.ช. จีระพันธ์ สิงห์แก้ว			
61	ด.ญ. พิมพ์า แสงทอง			
62	ด.ช. พีระพัฒน์ คำเมือง			
63	ด.ญ. สุนทรีภรณ์ คงสมบัติ			
64	ด.ช. ธนาวุฒิ พฤกษ์ใหญ่			
65	ด.ญ. นันทกานต์ กมลพันธ์			
66	ด.ช. ศรายุทธ เกื้อสุข			
67	ด.ญ. กอแก้ว ทองคำ			
68	ด.ช. ณัฐวุฒ ม่วงงาม			
69	ด.ญ. อัจฉรา แสนสงคราม			
70	ด.ช. ธนากร พุศรี			
71	ด.ญ. อารียา อ่วมเอี่ยม			
72	ด.ช. พงศกร ตันวงษ์			
73	ด.ญ. สุภัทรา ชูแก้ว			
74	ด.ช. ปรัชญา พุทธิสา			
75	ด.ญ. ภาวดา หนูดีบ			
76	ด.ช. ธนาคม จันทรเกิด			
77	ด.ญ. อธิราพร ทับแสง			
78	ด.ช. พรรณกานต์ ทิพย์บุก			
79	ด.ญ. วรนุช แซ่ตั้ง			
80	ด.ช. ปิยะพงษ์ ท่อทอง			
81	ด.ญ. อมรรัตน์ อีรางกูร			
82	ด.ช. พงษ์ศักดิ์ แผ่นผา			
83	ด.ญ. อรุโณทัย ชานบุญมี			
84	ด.ช. สุธี วงษ์แสง			
85	ด.ญ. อูมาพร ช่วยสุข			
86	ด.ญ. อิกุมิ ยาศีตะ			
87	ด.ญ. ไช้มุก หมูโสภิน			

เลขที่	ชื่อ นามสกุล	ลายมือชื่อ 21 ส.ค. 51	ลายมือชื่อ 22 ส.ค. 51	หมายเหตุ
88	ด.ช. นฤพล หอมคำเนิ่ง			
89	ด.ญ. ยุพา เกตุเมือก			
90	ด.ช. วรพล สังข์ศิลป์			
91	ด.ญ. ศิริลักษณ์ ศักดา			
92	ด.ช. มานพ ชาวผ่อง			
93	ด.ญ. วลัยพร ท่อทอง			
94	ด.ช. รัตพล โคตรอาษา			
95	ด.ญ. สายน้ำทิพย์ กงสมบัติ			
96	ด.ช. สุทธิษฐ์ เรืองสมุทร			
97	ด.ญ. สุภาพร มูลวิจิตร			
98	ด.ช. พงศกร ขวัญอยู่			
99	ด.ญ. สมฤทัย พูลมาก			
100	ด.ช. วัชร พวงสายหยุด			
101	ด.ญ. พิศรลินี แพทย์หลวง			
102	ด.ช. พงษ์พันธ์ จันทรวงษ์			
103	ด.ญ. กัลย์รัตน์ สุดตา			
104	ด.ช. พิสุทธิ์ จำปาเฟื่อง			
105	ด.ญ. สุชาวัชร์ อัญชุนี			
106	ด.ช. ภาณุพงษ์ บุญสุทธิ์			
107	ด.ญ. ธิดาพร สีมพู			
108	ด.ช. เพ็ชรกมล กงสมบัติ			
109	ด.ญ. สุภาวรัตน์ ขุนตา			
110	ด.ช. วรุต เกื้อสุข			
111	ด.ญ. ฉัตรดา ย่อนอาจ			
112	ด.ช. อติศักดิ์ จันทะ			
113	ด.ญ. กุลฉัตร ปิ่นเปีย			
114	ด.ช. เจตรินทร์ เรืองสมุทร			
115	ด.ญ. วิจิตรา ทองสุข			
116	ด.ญ. ณัฐรี กีฬาโภชน			
117	ด.ญ. เกตุวดี ฟูพันธ์			

หลักสูตรโครงการอบรมค่ายพุทธบุตร คู่ศีลธรรม นำปัญญา

ระยะการเตรียมการและวางแผน

ก่อนอบรมในแต่ละค่ายจะมีการเตรียมพร้อมในด้านต่างๆ เช่นในส่วนของสถานที่อบรม ซึ่งภายในศูนย์แห่งนี้มีอาคารอบรม รวมถึงฐานอบรมต่างๆและสถานที่พักของผู้เข้าอบรมและก็จะมีการตกลงกันในการดำเนินการ ในส่วนของบุคลากรก็มีการเตรียมบุคลากรที่ทำหน้าที่ในแต่ละฝ่าย ตามความเหมาะสม

1. ระยะการวางแผนก่อนการอบรม

ก่อนที่จะมีการอบรมในศูนย์ จะมีการประชุมหารือในเรื่องการมอบหมายงานล่วงหน้า การประชุมส่วนใหญ่จะเป็นการประชุมแบบไม่เป็นทางการเป็นการพูดคุยกันระหว่างพระวิทยากรโดยให้แสดงความคิดเห็น หรือเสนอแนะเกี่ยวกับการอบรม บางครั้งอาจจะมีการพูดถึงข้อบกพร่องหรือข้อผิดพลาดบางประการในการอบรมครั้งที่ผ่านมา

2. กำหนดหน้าที่ทำงาน การตั้งทีมงาน

การแบ่งหน้าที่ในการเป็นวิทยากร จะแบ่งออกเป็น 5 ฝ่ายด้วยกันคือ

2.1 ฝ่ายบรรยาย จะเป็นหัวหน้าทีม ซึ่งอาจจะมีพระวิทยากรผู้ช่วย เพื่อเป็นการเปลี่ยนบรรยากาศในการบรรยาย บุคลิกของบทบาทนี้จะมีลักษณะหนักแน่น เน้นเนื้อหาวิชาการ น่าเชื่อถือ ครึกครื้น เป็นผู้ให้เหตุผล ให้หลักธรรมในการดำเนินชีวิตประจำวัน

2.2 ฝ่ายกิจกรรม เกม เพลง ทำหน้าที่เป็นผู้จัดนำหน้าการ จัดกลุ่มสัมพันธ์ให้เหมาะสมกับโอกาส สร้างบรรยากาศ รู้จักมุขตลก คลายเครียด แต่ต้องอยู่ในกรอบไม่หยาบคาย ไม่ไร้สาระ นำร้องเพลง เพื่อพัฒนาการโดยการเลือกเพลงเพื่อชีวิต หรือเพลงสร้างสรรค์สังคม เพื่อให้คนดีมีกำลังใจที่จะกระทำความดีต่อไป ช่วยเหลือ เสียสละ แบ่งปัน วิทยากรด้านนี้จะเป็นผู้ให้ความรัก ให้กำลังใจแก่ผู้เข้าอบรม

2.3 ฝ่ายปกครอง จะดูแลความเป็นระเบียบเรียบร้อยต่าง ๆ รับผิดชอบความเป็นอยู่ในระหว่างการอบรมของสมาชิกทั้งหมดเรื่องกินอยู่หลับนอนกฎระเบียบวินัยและการประสานงานในสิ่งต่างๆ อาจให้มีบุคลิกหน้าเคร่งขามดู เพื่อให้ได้ความรู้สึกกลัว หากเด็กทำผิดก็จะถูกลงโทษ

2.4 ฝ่ายปฏิบัติธรรม มีหน้าที่นำทำวัตรสวดมนต์เช้าและเย็น อาจให้มีลักษณะบุคลิก สุภาพ สุขุม สงบเสถียร อ่อนน้อม ถ่อมตน ใจดีพูดไพเราะเป็นตัวอย่างที่ดี มีมารยาทดี ทำให้เด็กเกรงเคารพศรัทธา

2.5 ฝ่ายเทคนิค คมแสง ภาพ สื่อประกอบ คมเครื่องคอมพิวเตอร์ คมระบบไฟฟ้า คมเรื่องการจัดวัสดุ อุปกรณ์เครื่องเขียน เทียนและคอยดูแลอำนวยความสะดวกในกิจกรรมต่างๆระหว่างฝึกอบรม

3. เตรียมสถานที่อบรม

หลังจากที่ทุกคนได้รับหน้าที่แล้ว ก็ต้องลงมือทำงานโดยเริ่มจากการ ดูภาชนะเกี่ยวกับเครื่องดื่ม และกิน ซึ่งก็มีพวก แก้วน้ำ คูลเลอร์ใส่น้ำ หรือพวกถาดหม้อม ที่จะต้องจัดให้ครบจำนวนกับผู้เข้าอบรมในส่วนของงานนอนก็ต้องดูสถานที่ที่จะจัดให้นอนให้เรียบร้อย ในส่วนของอุปกรณ์โสตทัศนซึ่งต้องตรวจสอบว่าใช้ได้หรือไม่ มีอะไรต้องแก้บ้าง และในส่วนของกิจกรรมที่ผู้เข้าอบรมจะต้องมาใช้ เช่น เรื่องกระดาษสีป้ายชื่อ พลาสติกใส่ป้ายชื่อ และหนังสือสวดมนต์ ให้พอจำนวนผู้เข้า ซึ่งทั้งหมดก็ต้องมีการตรวจดูก่อนที่ผู้เข้าอบรมจะมาถึงที่ศูนย์ ฯ

4. ประชุมกับคณะกรรมการ

หลังจากมีการมอบหมายหน้าที่เรียบร้อยแล้ว ผู้ที่เป็นหัวหน้าทีมในการอบรมก็จะประชุมคณะกรรมการที่พานักเรียน นักศึกษามาเข้าอบรมเพื่อให้ทราบถึงลักษณะนิสัย หรือพฤติกรรมของเด็กที่เข้ามาอบรมแห่งนี้ว่ามีการเอนเอียงไปในทางไหน หรือว่ามีอาการเสี่ยงไปในทางใด หรือว่ามีจุดไหนบ้างที่ทางคณะกรรมการต้องการเน้นเป็นพิเศษ จะได้เป็นแนวทางที่แก้ไขในระหว่างที่อบรมได้ถูกต้อง หลังจากนั้นหัวหน้าทีมของโครงการก็จะแจ้งกระบวนการอบรมให้คณะกรรมการได้ทราบ ว่าจะต้องทำอย่างไรบ้างในค่าย และให้ทุกฝ่ายมีความเข้าใจตรงกันตามกระบวนการดังกล่าว

5. ขอบเขตและเนื้อหาของวิชาการของการฝึกอบรม

- 5.1 การปฐมนิเทศในการเข้าค่าย
- 5.2 การรักษาศีลแปดหรือศีลห้า
- 5.3 ศาสนพิธีที่สำคัญ ๆ
- 5.4 หลักธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน คือ
 - 5.4.1 ความกตัญญูกตเวที
 - 5.4.2 กฎแห่งกรรม มิตรแท้ 4 จำพวก
 - 5.4.3 ทิฐุธรรมมีกัตตประโยชน์ 4 ประการ
 - 5.4.4. ศีล 5 และอานิสงค์ของการรักษาศีล 5
 - 5.4.5 อบายมุข 6 และ ทิศ 6
 - 5.4.6 การฝึกสมาธิขั้นพื้นฐาน ฯลฯ
- 5.5 สารสำคัญต่างๆที่เหมาะสม
 - 5.5.1 พระคุณของพ่อแม่
 - 5.5.2 ลัทธิความเชื่อต่างๆ

6. เทคนิคและวิธีการของการอบรมค่ายพุทธบุตร คู่ศีลธรรม นำปัญญา
 - 6.1 ภาคทฤษฎี ประกอบด้วย
 - 6.1.1 การบรรยาย
 - 6.1.2 การอภิปราย
 - 6.1.3 การตอบข้อสงสัย
 - 6.1.4 การยกตัวอย่าง/ อุทาหรณ์ประกอบในกรณีต่างๆ
 - 6.2 ภาคปฏิบัติ ประกอบด้วย
 - 6.2.1 การทำวัตรสวดมนต์
 - 6.2.2 การนั่งสมาธิการเดินจงกรม
 - 6.2.3 การขอขมาพระวิทยากร /คณะครู อาจารย์
 - 6.2.4 การเขียนเรียงความเกี่ยวกับพระคุณของมารดาบิดารครูอาจารย์

การให้ผลของกรรมตามหลักพระพุทธศาสนา 12 ข้อ

1. ทิฏฐธรรมเวทนิยกรรม กรรมที่ให้ผลทันตาเห็นของหลวงพ่ोजรัญ
2. อุปัชฌเวทนิยกรรม กรรมให้ผลในชาติหน้า ของครูบัวไซของนางสอิ่งเรื่องหัวใจเปรีด
3. อปวาปรวาทนิยกรรม กรรมให้ผลในชาติต่อๆ ไปของโฆสกเศรษฐี คุณหม่ออาจินต์
4. อโหสิกรรม กรรมให้ผลสำเร็จแล้ว ขององคูลิมาล
5. ชนกกรรม กรรมแต่งให้เกิด ของนางกาลสิยักษิณี
6. อุปัตถัมภกกรรม กรรมสนับสนุน ของบุตรอนาถปิณฑิกเศรษฐี
7. อุปปีฬกรรม กรรมบีบคั้นเศรษฐีมีทรัพย์ 80 โกฏิ ของคหบดีทำให้ดีขึ้น
8. อุปฆาตกรรม กรรมตัดรอน ของนายทองดี ของราชพราหมณ์
9. ครุกรรม กรรมหนัก ของพระเจ้าอชาตศรัตรู ของพระเทวทัต
10. พหุลกรรม กรรมชิน ของธัมมิกะอุบาสก ของนายจุนทสุกริกะ
11. อสังนกรรม กรรมเมื่อจวนเจียน ของมัญญกุณฑลี ของเอรกปัตต์
12. กตัตตกรรม กรรมสักแต่ว่าทำ

การให้ผลกรรมตามหลักพระพุทธศาสนา 12 ข้อ แบ่งออกเป็น 3 หมวด

หมวดที่ 1 ข้อ 1 - 4 ให้ผลตามคราว

หมวดที่ 2 ข้อ 5 - 8 ให้ผลตามกิจ

หมวดที่ 3 ข้อ 9 -12 ให้ผลตามลำดับ

เอกสารประกอบการบรรยายเรื่องหลักของกฎแห่งกรรม

กรรมตามหลักพุทธศาสนา

คำสอนเรื่องกรรม มีบาลีเป็นหลัก คือ ยาทิสํ วปะเต พิชชํ

คำพูดที่ชาวพุทธรู้จักเกี่ยวกับกรรม ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ชาวพุทธแม้จะได้ยินคำพูดนี้อยู่ประจำ แต่ส่วนมากไม่เข้าใจและบางพวกไม่เห็นด้วย จึงมีคำกล่าวที่ว่า ทำดีได้ดี มีที่ไหน ทำชั่วได้ดีมีถมไป สาเหตุที่เข้าใจผิดเรื่องของกรรม เรื่องกรรมพระพุทธเจ้าตรัสฟังง่าย แต่คนกลับไม่เข้าใจสาเหตุที่คนไม่เข้าใจเรื่องกรรมมี 2 คือ จับเหตุผลผิดใจร้อน และร้อนรอไม่ได้

กฎของแรงดึงดูด

แม่เหล็กย่อมดูดเหล็ก กรรมดีย่อมดูดกรรมดี กรรมชั่วย่อมดูดกรรมชั่ว ดีดูดดี ชั่วดูดชั่ว ดูดที่ต้นไม้ สัตว์เดรัจฉาน เช่น กล้วยไม้ สุนัข ชู คนเราก็เช่นกันสร้างความดีไว้ในตัวมากๆ เช่น ความรู้ ความสุขภาพ จะมีพลังการดูด ของดีมาหาตนเอง คนชั่วสะสมความชั่วไว้ในตัวมากๆ จะเป็นแรงดูดอันตรายมาหาตัว

กฎของแรงสะท้อน

แรงกรรมเหมือนแรงสะท้อนของลูกบอลที่ปาเข้าหาผนัง กรรมที่มีลักษณะตามกฎแรงสะท้อน เช่น ให้ท่าน ท่านให้ตอบสนองให้เขา เขาให้ตอบ ให้อภัยเขา เขาให้อภัยรักเขาเขารักตอบนับถือท่าน ฯ คือการแสดงความรักอ่อนน้อม ย่อมได้รับตอบสนองแต่ถ้าแข็งกระด้างก็จะเจอของแข็งๆ รักท่าน ท่านจะรักเพราะเป็นอำนาจทางจิตวิทยาใจถึงใจในวิชาโยคะ คนเรามีรัศมีรอบกาย จิตก็มีรัศมีเป็นกระแสจิตแผ่ไป คนมีความรัก มีเมตตา จะมีกระแสเมตตาแผ่ไปให้ผู้อื่นรู้สึกและรัก คนมีเมตตานิ่งที่ไหนจะมีสัตว์ เช่น แมว เด็กๆ เข้ามานั่งตักคนที่มีความรักในหัวใจ แผ่ความรักความเมตตาไปยังผู้อื่นจะมีเสน่ห์

กฎออกกำลังกาย

การออกกำลังกายคือ เอากำลังกายออกแต่ได้กำลังเข้า ไม่เอากำลังออกก็ไม่ได้กำลังเข้า การทำกรรมก็เช่นเดียวกันเราอยากให้คนอื่นทำอะไร ฟังทำกับเขาเขาก่อน คนที่จะมีค่า มีคนเคารพบูชาจะต้องเป็นผู้บำเพ็ญประโยชน์ก่อนเป็น บุพพการี กรรมเกิดจากเจตนา เจตนาที่ภิกษุเว กम्मํ วทามิ เรื่องที่เราคิดทุกเรื่องจะกลายเป็น พลังงาน คิดดีพลังงานดี คิดชั่วพลังงานชั่ว คนที่ร้าย ผลร้ายจะเกิดแก่ตน เช่น คนที่ห้องเกลียด ลูกคนอื่นในที่สุดลูกของตนจะเป็น เช่นนั้นความคิดมีผลต่อจิตใจโรคทางกายหลายอย่างเกิดจากจิต เช่น กระเพาะ ลำไส้ ความดัน จิตใจที่เศร้าหมองเครียดมากๆ สามารถฆ่าคนได้คนที่เข้าใจกระบวนการของจิตจะพยายามฝึกจิตให้เบิกบาน ผ่องใสแผ่เมตตา ฝึกยึดจิตในทางจิตลำดับการให้ผลของกรรม กรรมที่บุคคลทำแล้ว จะมากขึ้นเพียงใดจะต้องให้ผล ไม่สูญการดูผลของกรรมต้องดูให้เป็น ดูไม่เป็นเห็นผลเหมือนดูผลของผลไม้ การดูผลของกรรม ให้ดู 4 จุด คือ วัตถุ จริยธรรม จิตใจ กรรมบันดาล

ชั้นวัดฤ

การให้ผลของกรรมชั้นแรกหยาบที่สุด คือ ให้ผลทางวัดฤ ชาวโลกส่วนมาก จะดูผลของกรรมเพียงแต่วัดฤตัดสินผลกรรมที่วัดฤ สังคมส่วนมากตัดสินความดีความชั่วที่วัดฤใครมีทรัพย์สินมียศกลายเป็นคนดี คนที่ไม่ดีเป็นคนชั่วการดูผลเพียงวัดฤเป็นของไม่แน่นอน เพราะผลทางวัดฤต้องอาศัยปัจจัยภายนอกคือ บุคคล กาลเทศะไม่แน่นอน มีน้อยจำกัดเวลาตามไปไม่ได้ผลชั้นจริยธรรม

ผลชั้นจริยธรรมละเอียดกว่าชั้นวัดฤ เพราะอาศัยการตัดสินของคนส่วนใหญ่จริยธรรมเป็นกฎเกณฑ์ของสังคมส่วนมากตั้งขึ้น และยอมรับกันว่าอะไรดี อะไรชั่วคนที่อยู่ในสังคมจะต้องประพฤติให้เป็นไปตามสังคม คือเว้นในสิ่งที่สังคมรังเกียจทำในสิ่งที่สังคมนิยมผู้ที่ประพฤติถูกต้องตามจริยธรรม จะเป็นที่ยอมรับ ถ้าล่วงละเมิดจะถูกลงโทษกฎของสังคมแม้จะเป็นเสียงของคนส่วนใหญ่ก็มิใช่จะถูกต้องร้อยเปอร์เซ็นต์ จริยธรรมบางอย่างกำหนดขึ้นเพื่อการอยู่ร่วมกันของสังคมนั้นๆ ด้วยเหตุผลทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง จริยธรรมบางอย่างฆ่าสัตว์ได้ บางอย่างฆ่าคนได้ เช่น ในสงครามฆ่าศัตรูได้

ผลชั้นจิตใจ ผลชั้นจิตใจเป็นผลที่ละเอียดกว่า 2 ประการแรก เพราะเป็นผลที่เกิดตามธรรมชาติภายในไม่อาศัยปัจจัยภายนอก การบรรยายเรื่องนี้เพื่อเป็นการติดอาวุธทางปัญญาให้แก่ผู้เข้าอบรมได้คิด พิจารณาสภาพต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับมนุษย์เรา ซึ่งมีความแตกต่างกันที่เห็นได้ง่ายที่สุดก็คือความแตกต่างทางร่างกายที่เกิดขึ้นมามีร่างกายไม่สมประกอบเหมือนคนทั่วไป ซึ่งอะไรเป็นเหตุให้เขาต้องตกอยู่ในสภาพเช่นนั้น(ส่วนของกฎแห่งกรรม) ในส่วนของบาป - บุญ จะสืบเนื่องมาจากเรื่องของศีล 5 ที่จะเห็นได้จากการกระทำของมนุษย์ ซึ่งถ้าไม่มีจิตสำนึกเรื่องศีลแล้ว เขาก็สามารถทำอะไรบางอย่างที่บางครั้งอาจจะคิดไม่ถึงก็เป็นได้

พระวิทยากรที่ทำหน้าที่ตรงนี้จะเป็นผู้ชี้ให้เห็นจากภาพ และพูดบรรยายให้ผู้ฟังได้คิด พิจารณาตาม เนื้อหาที่น่าเสนอจะเป็นภาพที่ก่อให้เกิดอารมณ์สะท้อนใจกับการฆ่าวัว ฆ่าหมู ฆ่าสุนัข ที่มองเห็นน้ำตาลของวัวไหลเมื่อตอนที่จะถูกฆ่า และภาพของเด็กทารกที่เกิดมาแล้วมีความผิดปกติทางร่างกาย เช่นเกิดมาแล้วแก่ เกิดมาก็เหมือนกับดักแด่ หรือคนที่มีความผิดปกติทางร่างกาย เช่นมีสองเพศในคนเดียวกัน หรือคนที่เป็นโรคไส้เลื่อนที่ใหญ่โตมากเป็นต้น

สื่อที่นำมาเสนอนั้น เป็นสื่อที่มีภาพประกอบคำบรรยายที่บันทึกมา และเป็นบทเพลงที่มีเนื้อหาที่สอดคล้องกับเรื่องที่กำลังบรรยายอยู่ ซึ่งก็ทำให้ผู้เข้าอบรมได้มีจิตสำนึกให้ทำดี ยึดมั่นในการทำความดี วิทยากรบางท่านจะมีเรื่องที่น่ามาเล่าให้แก่ ผู้เข้าอบรมได้ฟัง ซึ่งก็มีความแตกต่างกันไปแล้วแต่ประสบการณ์ของแต่ละท่าน

เอกสารประกอบการบรรยายเรื่องพื้นฐานชีวิต (ศีลห้า)

1. “ศีล” แปลว่า ปกติ อธิบายว่า “การสำรวมกาย วาจาให้เรียบร้อย ไม่กระทำการทุจริต ไม่พูดถ้อยคำทุจริต ประกอบอาชีพสุจริต ก่อให้เกิดความสุขสงบเย็นทั้งส่วนตนและส่วนรวม”
2. ศีลห้า ลีลาขบถที่หนึ่ง
 - 2.1 คำสมาทานว่า ดังนี้ ปาณาติปาตา เวระมะณี ลีลาขบถะทั้ง ระฆกาทิยามิ แปลว่า ข้าพเจ้าสมาทานลีลาขบถ เวระมะณี ลีลาขบถะทั้ง ระฆกาทิยามิ
 - 2.2 องค์ประกอบของศีลลีลาขบถที่หนึ่งมี 5 คือ
 - 1) สัตว์นั้นมีชีวิตอยู่ 2) รู้ที่อยู่สัตว์นั้นมีชีวิต
 - 3) มีจิตคิดจะฆ่า 4) พยายามฆ่า
 - 5) สัตว์นั้นถึงแก่ความตาย
 - 2.3 อานิสงส์ของการรักษาศีลข้อที่หนึ่งมี 7 ประการ คือ
 - 1) สรีรกายสมส่วน ไม่พิการ
 - 2) เป็นคนแก่กล้า ปราดเปรียว ว่องไว มีกำลังมาก
 - 3) มีชีวิตที่ไม่มีศัตรู ไม่ถูกฆ่าตาย
 - 4) มีผิวพรรณเปล่งปลั่งสดใส ไม่เศร้าหมอง
 - 5) เป็นผู้มีอาพาธน้อย
 - 6) เป็นผู้มีอายุยืน
 - 7) เป็นคนอ่อนโยน มีวาจาไพเราะ เป็นเสน่ห์แก่ผู้พบเห็น
3. ศีลห้า ลีลาขบถที่สอง
 - 3.1 คำสมาทานว่า ดังนี้ อทินนาทานา เวระมะณี ลีลาขบถะทั้ง ระฆกาทิยามิ แปลว่า ข้าพเจ้าสมาทาน เวระมะณี ลีลาขบถะทั้ง ระฆกาทิยามิ
 - 3.2 องค์ประกอบของศีลลีลาขบถที่สอง มี 5 คือ
 - 1) ของนั้นมีเจ้าของวางแหงนอยู่ 2) รู้ว่าเป็นของมีเจ้าของวางแหงนอยู่
 - 3) มีจิตคิดจะลักขโมย 4) พยายามลักขโมย
 - 5) ลักขโมยนั้นสำเร็จ
 - 3.3 อานิสงส์ของการรักษาศีลข้อที่สอง มี 7 ประการ คือ
 - 1) ย่อมมีทรัพย์สินมั่งคั่งมาก 2) ย่อมได้อริยทรัพย์
 - 3) โภคทรัพย์ที่ได้แล้วย่อมยั่งยืนถาวร 4) ย่อมไม่ไต่ยมและไม่รู้จักคำว่า “ไม่มี”
 - 5) แสงสว่างทรัพย์สินโดยชอบธรรมได้โดยง่าย
 - 6) อยู่ที่ไหนย่อมเป็นสุขเพราะไม่มีใครเบียดเบียน
 - 7) สมบัติไม่ฉิบหายเพราะโจรภัย อัคคีภัย อุทกภัย เป็นต้น

4. ศิลป์หา ลึกซาบทยที่สาม

- 4.1 คำสมมาทานว่า กามสูมีองจาจาา วรรณะณึ ลึกซาบทยที่ง สะมาทยามี แปลว่า ข้าพเจ้าสมมาทาน เจตนาจงเว้นจากการประพฤติผิดในกามทั้งหลาย
- 4.2 องค์ประกอบของศิลลึกซาบทยที่สาม มี 4 คือ
- 1) หญิงหรือชายที่เป็นบุคคลต้องห้าม 20 จำพวก 2) มีความตั้งใจจะเสพ
 - 3) กระทำความพยายามในการเสพ
 - 4) พอใจกระทำความรักให้ถึงกัน
- 4.3 อานิสงส์ของการรักษาศิลลึกซาบทยที่สาม มี 7 ประการ คือ
- 1) ไม่มีศัตรูเบียดเบียน 2) เป็นที่รักของคนทั้งหลาย
 - 3) มีทรัพย์สมบัติบริบูรณ์ 4) ไม่เกิดเป็นหญิงหรือกระเทย
 - 5) เป็นผู้มีความสง่า และมีอำนาจมาก 6) เป็นผู้มีอินทรีย์ 5 บริบูรณ์
 - 7) เป็นผู้มีความสุข ไม่ต้องทำงานหนัก

5. ศิลป์หา ลึกซาบทยที่สี่

- 5.1 คำสมมาทานว่า ดังนี้ มุสวาทา วรรณะณึ ลึกซาบทยที่ง สะมาทยามี แปลว่า ข้าพเจ้าสมมาทานลึกซาบทย เจตนาจงเว้นจากการพูดปด
- 5.2 องค์ประกอบของศิลลึกซาบทยที่สี่ มี 4 คือ
- 1) เรื่องไม่เป็นความจริง 2) มีความตั้งใจจะพูดให้ผิด
 - 3) มีความพยายามที่จะพูดให้ผิด 4) คนอื่นรู้เนื้อความที่พูดนั้น
- 5.3 อานิสงส์ของการรักษาศิลลึกซาบทยที่สี่ มี 7 ประการคือ
- 1) มีอินทรีย์ผ่องใส
 - 2) มีวาจาไพเราะ มีรพณสมาธิเป็นระเบียบดี
 - 3) มีกลิ่นปากหอมเหมือนกลิ่นดอกบัว
 - 4) มีร่างกายสมส่วนบริบูรณ์ มีผิวพรรณเปล่งปลั่ง
 - 5) พูดจาไม่ติดขัด ไม่เป็นไป
 - 6) มีวาจาศักดิ์สิทธิ์ เป็นที่เชื่อถือของคนทั่วไป
 - 7) ริมฝีปากสวยงามแดงระเรื่อ

6. ศิลป์หา ลึกซาบทยที่ห้า

- 6.1 คำสมมาทานว่า ดังนี้
- สุราเมระยะมิชชปะปะมาทัฏฐาณา วรรณะณึ ลึกซาบทยที่ง สะมาทยามี แปลว่า ข้าพเจ้าสมมาทาน เจตนาจงเว้นจากการดื่มน้ำเมา คือสุราและเมรัยอัน เป็นที่ตั้งแห่งความประมาท

6.2 องค์ประกอบของศีลสิกขาบทที่ห้า มี 4 คือ

- 1) น้ำที่ดื่มนั้นเป็นน้ำเมา
- 2) จิตคิดจะดื่มน้ำเมานั้น
- 3) พยายามดื่มน้ำเมานั้น
- 4) น้ำเมานั้นล่วงล้ำคองไป

6.3 อานิสงส์ของการรักษาศีลสิกขาบทที่ห้า มี 6 ประการ คือ

- 1) มีสติตั้งมั่นทุกเมื่อ
- 2) มีความรู้มาก มีปัญญามาก
- 3) ไม่บ้า ไม่โง่ ไม่มัวเมาหลงไหล
- 4) มีวาจาไพเราะ มีน้ำคำที่น่าเชื่อถือ
- 5) รู้กิจการในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต ได้รวดเร็ว
- 6) มีความซื่อสัตย์สุจริตด้วยกาย วาจา ใจ

ลักษณะของคนมีศีล

- 1) เป็นคนมีจิตใจหนักแน่นเยือกเย็น
- 2) เจรจาอ่อนหวาน ละมุนละไม
- 3) กิริยามารยาทนุ่มนวลอ่อนโยน
- 4) รู้จักสิทธิและหน้าที่ของตน

ลักษณะของคนไม่มีศีล

- 1) ชอบเกะกะระรานรังแกผู้อื่น
- 2) ก่อความวุ่นวายให้คนอื่นเดือดร้อน

วิธีฝึกอบรมให้เป็นคนมีศีล

- 1) เป็นผู้ละเอียดและเกรงกลัวต่อความชั่ว
- 2) รู้จักระมัดระวังและยำเกรงซึ่งใจ
- 3) ไม่ฝ่าฝืนระเบียบข้อบังคับ
- 4) ไม่ล่วงละเมิดกฎหมายบ้านเมือง
- 5) เคารพสิทธิของผู้อื่น
- 6) รู้จักคบหาผู้มีศีล
- 7) ช่วยกันรักษากฎเกณฑ์และระเบียบส่วนรวม

เบญจธรรม ความหมาย

1. ธรรม 5 ประการ คู่กับเบญจศีล
2. เป็นธรรมเกื้อกูลแก่การรักษาเบญจศีล
3. เป็นธรรมประจำใจของผู้รักษาเบญจศีล

หัวข้อ

1. เมตตา ความรักใคร่ปรารถนาให้เป็นสุขกรุณาสงสารอยากช่วยให้พ้นทุกข์เป็นธรรมคู่กับ ศีลข้อที่ 1

2. สัมมาอาชีวะ การหาเลี้ยงชีพในทางสุจริต คู่กับศีลข้อที่ 2

3. กามสังวร ควบคุมใจไม่ให้หลงไหลในรูป เสียง กลิ่นรส และสัมผัส คู่กับศีลข้อที่ 3

4. สัจจะ ความซื่อสัตย์ เป็นธรรมคู่กับศีลข้อที่ 4

5. สติสัมปชัญญะ ระลึกได้และรู้ตัวอยู่เสมอ คือฝึกตนให้เป็นคนรู้จักยังคิดรู้สึกตัวเสมอว่า สิ่งใดควรทำ และไม่ควรทำ ระวางมิให้เป็นคนมัวเมาประมาทเป็นธรรมคู่กับศีลข้อที่ 3

สรุปความหมายของศีล หมันแต่เมตตา เมื่อเห็นใครประสบความทุกข์ความเดือดร้อนสร้างความรู้สึกที่ติดองานที่สุจริตอย่างไม่ถือว่าเป็นงานสูงงานต่ำ ให้รู้จักประมาทในความสนุกสนานเพลิดเพลินและรู้จักหักห้ามใจไม่ให้หลงไหลไปตามอารมณ์ ที่ยั่วชวนไม่คิดล่วงเกินในของรักของหวงแหนของคนอื่น อันจะเป็นเหตุให้เขาเจ็บช้ำน้ำใจ พยายามทำดีให้ได้ตามที่คิดและพูดไว้

เอกสารประกอบการบรรยายเรื่องศาสนา

ศาสนาคืออะไร

ศาสนาคือคำสอนที่ให้ผู้ปฏิบัติตามได้รับประโยชน์สูงสุดสมควรแก่การปฏิบัติ ศาสนาจึงต้องประกอบด้วย 1. ผู้สอน(ศาสดา) 2. คำสอน (พระธรรม) 3. ผู้ฟัง (สาวก) ความเป็นศาสนาจึงปรากฏขึ้น ศาสนานิยมนับถือ ในโลกปัจจุบันก็มีอยู่ด้วยกันหลายศาสนา เช่น ศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์ ศาสนาอิสลาม ศาสนาพราหมณ์ เป็นต้น

ศาสนา ที่นิยมนับถือในหมู่คนไทย เป็นส่วนใหญ่ก็คือ พระพุทธศาสนานี้ นับเป็นมรดก สืบทอดต่อกันมาจากบรรพบุรุษตราวจนถึงทุกวันนี้ แต่เป็นที่น่าเสียดายที่ผู้เข้าใจพุทธศาสนา มีน้อยเต็มที ส่วนใหญ่เป็นการนับถือตามกันมา โดยเข้าใจว่า พุทธศาสนาคือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ทำนอง เป็นเทพเจ้าที่ที่จริงการที่เราจะให้การนับถืออะไรนั้นก็ควรที่จะได้รู้จักสิ่งนั้นให้ถ่องแท้แน่นอน เสียก่อนว่าสิ่งนั้นคืออะไร มีคุณประโยชน์อย่างไร จึงจะให้ความนับถือสิ่งนั้นได้ถูกต้องมิฉะนั้น จะตกเป็น คนพาล ไปโดยไม่รู้ตัว เพราะไปบูชาในสิ่งที่ไม่ควรบูชาเข้า ผู้นับถือพุทธศาสนา ก็เช่นเดียวกัน ควรทำความรู้จักเสียก่อนว่า พุทธศาสนาคืออะไร มีคุณสมบัติอย่างไร เราจึงจะให้ความเคารพนับถือได้ถูกต้อง

พุทธศาสนาคืออะไร

คำว่า พุทธศาสนา มี 2 ศัพท์คือ พุทธ + ศาสนา

พุทธ แปลว่า ผู้รู้แจ้ง ในที่นี้หมายถึง พระพุทธเจ้า

ศาสนา คำสอน ซึ่งหมายถึง ธรรมอันเป็นที่ตั้งแห่งการอบรมสั่งสอนมนุษย์ เทวดา และ พรหม ฉะนั้นคำว่า พุทธศาสนา จึงหมายถึงคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่สอนเหล่า มนุษย์ เทวดาและ พรหมทั้งหลาย

ความหมายของพุทธศาสนาเพียงแค่นี้ก็ยังไม่ชัดเจนเพื่อความเข้าใจ พุทธศาสนาที่ถูกต้องชัดเจนแล้ว พุทธศาสนาคืออะไร ควรได้ทดลองตอบคำถามต่อไปนี้ดีกว่า พุทธศาสนาอยู่ที่ไหน? พุทธศาสนาอยู่ที่วัดวาอารามหรืออยู่ที่พรใดรูปปฏิมา หรือว่าอยู่ที่พระภิกษุ สามเณร? พุทธศาสนาเจริญรุ่งเรืองเรื่องนั้น อะไรเจริญ? มีวัดวาอารามมาก มีโบสถ์ วิหาร ศาลาการเปรียญที่สวยงามสร้างพระไตรปิฎก หรือแต่งหนังสือธรรมกันมาก ๆ มีพระภิกษุสามเณรมาก มีการแสดงธรรมตามที่ต่าง ๆ รวมทั้งทางวิทยุ โทรทัศน์กันมาก ๆ มีการประชุมปฏิบัติธรรมกัน เป็นหมื่นเป็นแสนนั้นแสดงว่าพุทธศาสนาเจริญรุ่งเรืองใช่หรือไม่ แล้วความเจริญรุ่งเรืองของ พุทธศาสนาอยู่ที่ไหนอะไรเป็นเครื่องชี้วัดได้

ลักษณะของพุทธศาสนา

โดยความหมาย หมายถึง คำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

โดยสภาวะธรรม ได้แก่ปัญญา ที่ตรัสรู้อริยสัจ 4 หรือปัญญาที่แจ้งพระนิพพาน

โดยหลักฐาน ได้แก่ พระไตรปิฎก คือ พระวินัยปิฎก พระสุตตปิฎก พระอภิธรรมปิฎก

โดยฐานะ หมายถึง หน้าที่ของพุทธบริษัท มี 2 ประการคือ คันฐะ วิปัสสนาฐานะ

โดยการเข้าถึง คือ การรู้พุทธศาสนาด้วยปัญญา 3 ชั้น ได้แก่ปริยัติ หมายถึง รู้ด้วยการศึกษาคำสอนปฏิบัติ หมายถึง รู้โดยการปฏิบัติ ศิล สมาธิ ปัญญาปฏิบัติ หมายถึง รู้แจ้งแทงตลอด มรรค ผล นิพพาน

พุทธศาสนาเป็นสากลศาสนา

พุทธองค์ทรงสอนให้รู้หลักความจริงของธรรมชาติ พร้อมทั้งเหตุปัจจัยปรุงแต่งให้เกิดขึ้น และเสื่อมไปจึงเป็นคำสอนที่ผู้ที่มีปัญญาทั้งหลายจะถึงเรียนรู้อันได้มนุษย์ทุกชาติทุกภาษาก็สามารถจะเรียนรู้ได้และพิสูจน์คำสอนที่เป็นสัจธรรมนั้นได้จึงไม่หวงห้าม และไม่บังคับให้ผู้ใดนับถือ เช่นสอนว่า

ธาตุดิน มีลักษณะแข็งหรืออ่อน พิสูจน์ได้ด้วยการสัมผัส

ธาตุไฟ มีลักษณะร้อน หรือเย็น ก็พิสูจน์ได้ด้วยการสัมผัส

จิตใจ เป็นธรรมชาติ รู้อารมณ์ มีรู้เห็น รู้ได้ยิน รู้กลิ่น รู้รส รู้ถูกต้อง รู้คิดนึก

ความโลภ คือความยินดีติดใจในอารมณ์

ความโกรธ คือความไม่พอใจในอารมณ์ หรือความประทุษร้ายอารมณ์

ความเมตตา คือความปรารถนาให้สัตว์ทั้งหลายมีความสุข

ความกรุณา คือ ความคิดช่วยเหลือให้สัตว์พ้นทุกข์

ด้วยเหตุนี้ คำสอนของพระพุทธเจ้าจึงสอนให้รู้จักความจริงของธรรมชาติที่ใครๆก็พิสูจน์ได้จึงเป็นคำสอนที่เป็นสาธารณะแก่มนุษยชาติ ทุกภาษาและไม่เป็นแต่คำสอนของมนุษยชาติเท่านั้น แม้เทวดา มาร พรหม ผู้มีปัญญาที่ศึกษาได้ พระพุทธองค์จึงได้สมญาว่า สตถา เทวมนุสสาน์ พุทโธ ภควา เป็นพระบรมศาสดาเอกของโลก คือ ของมนุษย์ เทวดา มาร พรหม ที่มีปัญญา ทั่วทั้งหมื่นโลกธาตุ

พระพุทธศาสนาคำรงอยู่ได้เพราะเหตุใด

พระพุทธองค์ทรงฝากพระศาสนาไว้กับ พุทธบริษัท คือ ผู้รู้เหตุผลในคำสอนที่ถูกต้องของพระองค์ไม่ได้ฝากไว้กับพระราชา ผู้มีอำนาจ แต่ฝากไว้กับผู้ที่มีปัญญาสามารถเข้าใจเหตุผลในศาสนา ฉะนั้นการรักษาพุทธศาสนานั้นต้องมีปัญญา เข้าถึงเหตุผลในคำสอนที่ถูกต้องด้วยจะรักษาไว้แต่เพียงมี ศรัทธา กราบไหว้บูชาพระพุทธศาสนาด้วยการสวดมนต์ ไหว้พระหรือพิธีกรรมต่างๆอย่างนั้นไม่ได้ เพราะพระพุทธศาสนาเกิดขึ้นด้วยปัญญาที่ประกอบด้วยเหตุผลของพระพุทธเจ้า และประกาศเป็นคำสอนให้พุทธบริษัทได้ประพฤติปฏิบัติตาม

ฉะนั้นหน้าที่ของเรา พุทธศาสนิกชนจึงต้องศึกษาและปฏิบัติตามคำสอนของพระองค์ พระพุทธศาสนาจึงดำรงอยู่ได้ด้วยการช่วยกันทำธุระในพุทธศาสนา 2 ประการคือ

คันถธุระ ได้แก่ การศึกษาเล่าเรียนพระสัทธรรมให้เข้าใจ

วิปัสสนาธุระ ได้แก่ การปฏิบัติตามความเข้าใจที่ได้ศึกษามาย่างถูกต้องจนเข้าถึง เหตุผลตามความจริงของธรรมชาติ

คนไทยกับการนับถือศาสนาในปัจจุบัน

คนไทยในปัจจุบัน ส่วนมากนับถือพุทธศาสนากันด้วย ศรัทธา ซึ่งอาจแบ่งแรงศรัทธา อันเนื่องมาจากสาเหตุ 3 ประการ คือ

1. ศรัทธาในตัวบุคคล
2. ศรัทธาในวัดผู้มีบุญสถาน และวัดดงมงคลต่างๆ
3. ศรัทธาในพิธีกรรมต่างๆ

ความศรัทธาในสิ่งต่างๆดังกล่าวแล้วนั้นเพราะยังขาดความรู้ความเข้าใจในเหตุผลตาม ความจริงของธรรมชาติด้วย สติปัญญา ทั้งนี้เพราะไม่สนใจการศึกษาเล่าเรียนธรรมหรือปฏิบัติ ธรรมตามคำสอนของพระพุทธเจ้า ซึ่งเท่ากับฟื้นฟูให้มีจิตวิญญูเจริญองามขึ้น ส่วนสัมมาทิฏฐิ ค่อยๆอันตราชาหายไปแล้วพุทธศาสนาเจริญอยู่ได้อย่างไรกับผู้ที่ไม่เข้าใจเหตุผลความของ บุคคลที่นับถือพุทธศาสนาเพราะขาด ศาสนาธรรม คือปัญญาที่เข้าใจคำสอนของพระสัมมา สัมพุทธเจ้าถ้าประสงค์จะให้พุทธศาสนาดำรงอยู่อยู่ไปต้องช่วยกันทำธุระในพระพุทธศาสนา ทั้ง 2 ประการ คือ คันถธุระ และวิปัสสนาธุระ จึงจะได้ชื่อว่า เป็นผู้ทำพระพุทธศาสนาให้เจริญ พระพุทธศาสนาเสื่อมไปเพราะเหตุใด

พระสัทธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า แม้จะประเสริฐล้ำปานใดก็ตามก็หาได้พ้นจาก ความเป็นไปตามกฎธรรมชาติไม่ ดังที่พระองค์ตรัสไว้ว่า สหุเพ สงขารา อนิจจาติ สหุเพสงขารา ทุกชาติ สหุเพ ธมฺมา อนคฺคาติ สังขาทังหลายไม่เที่ยง สังขาทังหลายเป็นทุกข์ ธรรมทั้งหลาย เป็นอนัตตา แต่กระนั้นก็ตาม พุทธศาสนิกชน ผู้ยังมีฉันทาคติอยู่ ก็อดที่ลำเอียงได้เพียง ไม่ได้ว่า พุทธศาสนานั้นไม่มีวันเสื่อม จิตใจของมนุษย์ผู้นับถือศาสนาต่างหากที่เสื่อมทรามลงไป แต่พุทธศาสนานั้นหาเสื่อมลงตามจิตใจไม่

ถ้าไม่เข้าใจคำสอนของพระพุทธเจ้าก็เท่ากับเรายังไม่รู้เหตุผลตามความจริงของ ธรรมชาติทำให้เราเห็นไม่ตรงกับธรรมชาติชื่อว่าเห็นผิดและไม่เห็นผิดจากความเห็นของ พระพุทธเจ้าหรือของเตสิทธรรมอย่างหนึ่งเรียกว่า มิจฉาทิฏฐิ ซึ่งถ้าเกิดกับจิตใจในขณะใดแล้ว ย่อมทำให้เกิดความเห็นผิดไปจากธรรมชาติได้ในขณะนั้น

พุทธศาสนาจะอันตรธานไปนั้นย่อมอันตรธานจากปลายไปหาต้นพระพุทธองค์ทรง แสดงอันตรธานแห่งพุทธศาสนาไว้ 5 ประการ ตามลำดับดังนี้

1. ปฏิเวธอันตรธาน หมายถึง มรรค ผล นิพพานที่เป็นผลจากการปฏิบัติที่ถูกต้องเพื่อ ประพฤติพรหมจรรย์จะอันตรธานก่อน

2. ปฏิบัติอันตรธาน หมายถึง การเจริญสติปัฏฐาน และวิปัสสนากรรมฐานจะหมดสิ้นไปเพราะไม่มีใครปฏิบัติหรือมีการทำสมาธิกันเป็นส่วนมาก และสมาธิก็ย่อหย่อนไม่เข้าถึงอัปนาฌานพอที่จะยกขึ้นเป็นบทบาทของวิปัสสนากรรมฐานได้ยิ่งวิปัสสนาด้วยแล้วหาผู้เข้าใจได้ยากยิ่งด้วยเหตุนี้ปฏิบัติอันตรธานจึงปรากฏต่อมาจากปฏิเวธอันตรธาน

3. ปริยัติอันตรธาน คือ การเรียนพระไตรปิฎกในหลักธรรมคำสอนต่างๆไม่ถูกต้องก็จำทำให้พระธรรมคำสอนเหล่านั้นไม่ถูกต้องตามความเป็นจริงดังที่พระองค์ทรงตรัสเอาไว้ก็จะทำให้หลักการทั้งหลายเสื่อมลงตามไปด้วย

4. ลิงคะอันตรธาน คือ สภาวะที่พระภิกษุจะทรงบาตร และครองผ้าจีวรสาบสูญไปในลำดับต่อมา เมื่อปริยัติเสื่อมถึงพระวินัยเสื่อมพระสงฆ์มีเพียงผ้าเหลืองน้อยห้อยหูนี้คือ ลิงคะอันตรธาน

5. ธาตุอันตรธาน คือ เมื่อถึงกาลที่พระพุทธศาสนาจะสูญสิ้นพระบรมสารีริกธาตุของพระองค์จะมาประชุมกันปรากฏเปลวไฟลุกไหม้เป็นการประชุมเพลิงครั้งสุดท้ายและถึงการอันตรธานสูญหายไปของพระบรมสารีริกธาตุนั้นเป็นการอวสานของพุทธศาสนา

ประโยชน์จากการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

พระพุทธศาสนาคือตัวปัญญา ที่เห็นถูกต้องเหตุผลตามความเป็นจริงของธรรมชาติการที่จะเข้าถึงเหตุผลของธรรมชาติที่แท้จริงได้ต้องเข้าตัวด้วยการปฏิบัติเพื่อพิสูจน์เหตุผลของคำสอน การพิสูจน์เหตุผลให้เข้าใจเพราะปัญญาที่รู้เหตุผลตามความจริงนั้นอยู่ที่จิตใจการทำงานด้วยใจเพื่อพิสูจน์เหตุผลของธรรมชาตินั้นอยู่ที่ความรู้ตัว ความรู้สึกตัว คือ การสัมผัสกับธรรมชาติที่กำลังปรากฏอยู่ให้จิตใจรับรู้เป็นอารมณ์ปัจจุบันธรรมชาติที่เป็นความรู้สึกตัวต่ออารมณ์ปัจจุบันนั้นคือสติสัมปชัญญะคำสอนในพระพุทธศาสนาสอนว่า สติสัมปชัญญะเป็นธรรมชาติที่มีอุปการะมากทำให้ไม่หลงลืม สติ และกันความยินดี ยินร้าย ในการรับอารมณ์ไว้ได้เป็นเหตุให้ปัญญา รู้ธรรมชาติตามความเป็นจริงได้ถูกต้อง

การสอนให้รู้จักความจริงของธรรมชาติเพื่อประโยชน์ในการละกิเลสของคนนั้นมีอยู่ในเฉพาะคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเท่านั้น ฉะนั้นพระพุทธศาสนาจึงเป็นคำสอนที่มีจุดประสงค์เพื่อ

ทำคนให้เป็นคนดี

ทำคนลุ่มหลงให้หายจากความลุ่มหลง

ทำคนเห็นผิดให้กลับเป็นคนเห็นถูก

ทำคนโง่ให้เป็นคนฉลาด

ทำคนพาลให้เป็นบัณฑิต

ทำคนที่วนเวียนอยู่ในวิภวัญจะทุกข์ให้พ้นจาก

วิภวัญจะด้วยอำนาจของปัญญาที่จะได้มาจากคำสอนและปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้อง

พระพุทธศาสนาให้อะไรแก่สังคมปัจจุบัน

วัดนั้นเมื่อมองในแง่มุมที่ดี ก็จะกล่าวได้ทันทีว่า วัดนั้นเป็นแหล่งผลิตคนดี ๆ ไว้รับใช้บ้านเมืองเป็นอย่างมาก ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน คนดี ๆ ที่ถูกผลิตออกมาจากวัดส่วนใหญ่แล้วมีความรู้ความสามารถดี ประพฤติดี เกือบกล่าวได้ว่าวัดเป็นแหล่งยกฐานะของคนชนบทให้สูงขึ้น พระสงฆ์ที่มีสมณะศักดิ์ บริหารการพระศาสนาทั้งในอดีตและปัจจุบันส่วนใหญ่เป็นลูกชาวไร่ชาวนา มาบวชเรียนอยู่เป็นหลักของพระพุทธศาสนา และเป็นที่เลื่อมใสของคนทุกระดับชั้นส่วนมาก ชาวไร่ชาวนาไม่ค่อยมีโอกาสส่งบุตรหลานให้เรียนสูง ๆ เหมือนข้าราชการหรือพ่อค้า ด้วยเพราะความยากจน และทำงานหนักเป็นกระดูกสันหลังของประเทศ จึงมีความภูมิใจที่ลูกหลานมาบวชเป็นใหญ่เป็นโตอยู่ ศาสนานั้นเป็นแหล่งรองรับน้ำใจจากคนรวยสู่คนยากจน และหวังบุญกุศลบริจาคทรัพย์สร้างถาวรวัตถุไว้ในศาสนาบูชาคุณพระรัตนตรัย

ดังนั้นคนยากจนและคนรวยมั่งคั่งทั้ง 2 ฝ่ายเหล่านั้น จึงได้พึ่งพาอาศัยกันโดยอาศัยวัดหรือศาสนาเป็นสื่อกลาง มีพระภิกษุเชื่อมอยู่ ให้ศีล สมาธิ และปัญญาอันเป็นหลักการครองชีวิตแก่ปวงชนทั้งหลายที่ให้การเคารพนับถือพระพุทธศาสนา แต่ก็มีปัญหาที่ก่อให้เกิดความสับสนและวุ่นวายของคนในสังคมปัจจุบัน ซึ่งถ้ามองกันหลายๆ ด้านแล้วพอจะสรุปให้เห็นได้ดังนี้คือ

1. ปัญหาความยากจน
2. ปัญหาเรื่องอบายมุขที่มีอยู่เกลื่อนเมือง และนำไปสู่ปัญหาอื่น ๆ เช่น อาชญากรรม เป็นต้น
3. ปัญหาความขาดแคลนคุณธรรม หรือน้ำใจ
4. ปัญหาเรื่องค่านิยมอันไม่ถูกต้องในสังคม
5. ปัญหาความขัดแย้ง

ข้อคิดในการใช้ชีวิตพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ มหาราช

1. อย่าทำลายความหวังของใครเพราะเขาอาจเหลืออยู่แค่นั้นก็ได้
2. เมื่อมีคนเล่าว่าตัวเรามีส่วนในเหตุการณ์สำคัญอะไรก็ตามเราไม่ต้องไปคุยทับปล่อยเขาฟังไปตามสบาย
3. รู้จักฟังให้ดี โอกาสทองบางทีมันก็มาถึง แบบแว่ว ๆ เท่านั้น
4. หยุดอ่านคำอธิบาย สถานที่ทางประวัติศาสตร์ซึ่งอยู่ตามริมทางเสียบ้าง
5. จะคิดการใดจงคิดการให้ใหญ่ ๆ เข้าไว้ แต่เติมความสุขสนุกสนานลงไปด้วยเล็กน้อย
6. หัดทำสิ่งดี ๆ ให้กับผู้อื่นจนเป็นนิสัยโดยไม่จำเป็นต้องให้เขารับรู้
7. จำไว้ว่าชาวทุกชนิตล้นถูกปิดเบือนมาแล้วทั้งนั้น
8. เวลาเล่นเกมกับเด็ก ๆ ก็ปล่อยให้แกชนะไปเถิด
9. ใครจะวิจารณ์เรายังไงก็ช่าง ไม่ต้องไปเสียเวลาตอบโต้

10. ให้โอกาสผู้อื่นเป็นครั้งที่ "สอง"แต่อย่าให้ถึง"สาม"
11. อย่าวิจารณ์นายจ้าง ถ้าทำงานกับเขา แล้วไม่มีความสุข ก็ลาออกซะ
12. ทำตัวให้สบาย อย่าคิดมาก ถ้าไม่ใช่เรื่องคอขาดบาดตายแล้วอะไรๆ มันก็

ไม่ได้สำคัญอย่างที่คิดไว้ที่นรกหรอก

13. ใช้เวลาน้อยๆ ในการคิดว่า "ใคร" เป็นคนถูกแต่ใช้เวลาให้มากในการคิดว่า อะไรคือสิ่งที่ถูก

14. เราไม่ได้ต่อสู้กับ "คนโหดร้าย" แต่เราต่อสู้กับ "ความโหดร้าย" ในตัวคน
15. คิดให้รอบคอบก่อนจะให้เพื่อน ต้องมีภาระในการรักษา ความลับ
16. เมื่อมีใครสวมกอดคุณ ให้เขาเป็นฝ่ายปล่อยก่อน
17. เป็นคนก่อนมตคนเขาทำอะไร ต่ออะไรสำเร็จกันมามากมายแล้ว ตั้งแต่ เรายังไม่

เกิด

18. ไม่ว่าจะตกอยู่ในสถานการณ์อันเลวร้าย เพียงใด...สุขุมเยือกเย็นเข้าไว้
19. อย่าไปหวังเลยว่าชีวิตนี้จะมีความยุติธรรม
20. อย่าให้มีปัญหาของเราทำให้คนอื่นเขาเบื่อหน่าย ถ้ามีใครมาถามเราว่า "เป็นยังไงบ้างตอนนี้" ก็ บอกเขาไปเลยว่า "สบายมาก"
21. อย่าพูดว่ามีเวลาไม่พอ เพราะเวลาที่คุณมีมันก็วันละยี่สิบสี่ชั่วโมงเท่าๆ กับที่ หลุยส์ ปาสเตอร์ , ไมเคิล แอนเจโล , แมซีเทเรซา, ลีโอเนาร์โด ดา วินชี, ทอมัส เจฟเฟอร์สัน หรืออัลเบิร์ต ไอน์สไตน์ เขามีนั่นเอง
22. เป็นคนใจกล้าและเด็ดเดี่ยว เมื่อเหลียวกลับไปดูอดีต เราจะ เสียใจในสิ่งที่อยากทำแล้วไม่ได้ทำมากกว่าเสียใจในสิ่งที่ทำไปแล้ว
23. ประเมินตนเองด้วยมาตรฐานของตัวเอง ไม่ใช่ด้วยมาตรฐานของคนอื่น
24. จริงจังและเคี่ยวเข็ญต่อตนเอง แต่อ่อนโยน และผ่อนปรนต่อผู้อื่น
25. อย่าระดมสมอง เพราะไอเดียดีๆ ใหม่ๆ และยิ่งใหญ่จนสามารถเปลี่ยนแปลงโลกได้ ล้วนมาจากบุคคลที่คิดค้นอยู่แต่เพียงผู้เดียวทั้งสิ้น
26. คงไว้ซึ่งความเป็นคนเปิดเผย อ่อนโยน และอยากรู้อยากเห็น
27. ให้ความนับถือแก่ทุกคนที่ทำงานเพื่อเลี้ยงชีพ ไม่ว่างานที่เขาทำนั้นจะกระจอกสักปานใด
28. คำนึงถึงการมีชีวิตให้ "กว้างขวาง" มากกว่าการมีชีวิต ให้ "ยืนยาว"
29. มีมารยาทและอดทนกับคนที่สูงวัยกว่า เสมอ คุณทำอย่างนั้นอยู่หรือเปล่า?

การเข้าถึงพระรัตนตรัย

พระรัตนตรัย

1. คำว่า “พระรัตนตรัย” แปลว่า “แก้วอันประเสริฐสามดวง” ในที่นี้หมายถึงเอา “พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์” ซึ่งเป็นสิ่งที่พึงที่ระลึกอันสูงสุดของชีวิต เป็นที่ยึดเหนี่ยวชีวิตไม่ให้ตกต่ำ เป็นเกราะป้องกันชีวิตให้เดินไปบนเส้นทางที่ถูกต้องตั้งงาม และพ้นจากทุกข์ทั้งปวง

2. พระรัตนตรัยที่ควรรู้จัก

1) ท่านผู้สั่งสอนให้ประชุมชนประพฤดิชอบ ด้วยกาย วาจา ใจตามพระธรรมวินัย เรียกว่า “พระพุทธเจ้า”

2) พระธรรมวินัยที่เป็นคำสั่งสอนของท่าน เรียกว่า “พระธรรม”

3) หมู่ชนที่ฟังคำสั่งสอนของท่านแล้ว ปฏิบัติตามพระธรรมวินัย เรียกว่า “พระสงฆ์”

3. คุณของพระรัตนตรัย

1) พระพุทธเจ้ารู้ดีรู้ชอบด้วยพระองค์เองก่อนแล้วสอนผู้อื่นให้รู้ตามด้วย

2) พระธรรมย่อมรักษาผู้ปฏิบัติไม่ให้ตกไปสู่ที่ชั่ว

3) พระสงฆ์ปฏิบัติชอบตามคำสั่งสอนพระพุทธเจ้า

4. การแสดงความเคารพต่อพระรัตนตรัย

การทำความเคารพในพระพุทธเจ้า

1. มีศรัทธาปราศหะในพระพุทธเจ้าอย่างมั่นคงไม่เปลี่ยนแปลง
2. แสดงตนเป็นพุทธมามกะ รับเอาพระพุทธเจ้ามาเป็นของตน
3. ตั้งใจปฏิบัติตามคำสั่งสอนให้เต็มความสามารถ
4. ศึกษาพระพุทธจริยาให้เข้าใจ แล้วดำเนินชีวิตของตน
5. ตามรอยบาทพระศาสดา
6. ไม่นำเรื่องพระพุทธเจ้ามาเล่นเป็นดลกเพื่อความสนุกสนาน
7. เข้าไปในปูชนียสถานแสดงความเคารพยำเกรง

การทำความเคารพพระธรรม

1. ตั้งใจศึกษาเล่าเรียนพระธรรมจนเข้าใจถูกต้องตามความเป็นจริง
2. ตั้งใจนำเอาพระธรรมที่ศึกษาดีแล้วนั้นมาปฏิบัติอย่างจริงจัง ทั้งทางกาย วาจา ใจ

ของตน จนสุดความสามารถ

3. ช่วยประกาศเผยแผ่พระธรรม ให้แพร่หลายด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น พิมพ์หนังสือแจก สันทนา ให้การอบรมสั่งสอน

4. สนับสนุนกิจกรรมที่เกี่ยวกับการศึกษาและปฏิบัติธรรม
5. เมื่อมีผู้กล่าวธรรม ตั้งใจฟังด้วยความเคารพ ไม่เบื้อไม่อิ่มในถ้อยคำที่เป็นสุภาสิต
6. แม้จะประสบปัญหาแสนสาหัสเพียงใดก็ตามจะไม่ทิ้ง “พระธรรม” เป็นอันขาด

การทำความเคารพพระสงฆ์

1. ทำอะไร ๆ ประกอบด้วยเมตตา
2. พุดจาอะไร ๆ ประกอบด้วยเมตตา
3. คิดอะไร ๆ ประกอบด้วยเมตตา
4. ไม่ปิดประตูบ้าน ยินดีต้อนรับเสมอ
5. ให้อามีสทานคือถวายปัจจัย
6. เอื้อเพื่อเชื่อฟังคำตักเตือนสั่งสอน
7. ระลึกถึงคุณความดีของพระสงฆ์ แสดงความเคารพไหว้ กราบ นอบน้อม ย่าเรง

5. การเข้าถึงพระรัตนตรัย

การเข้าถึงทางศีล

1. พุดจาถูกต้อง เว้นวจีทุจริตทั้งปวง
2. การทำงานถูกต้อง เว้นการทุจริตทั้งปวง
3. ประกอบอาชีพถูกต้อง เว้นมิจฉาอาชีพะทั้งปวง

การเข้าถึงทางสมาธิ

1. มีความเพียรถูกต้องตามปธาน 4
2. มีความระลึกรู้ถูกต้องสติปัฏฐาน 4
3. มีจิตตั้งมั่นถูกต้องตามรูปฌาน 4

การเข้าถึงทางปัญญา

1. มีความเห็นถูกต้องเห็นตามอริยสัจจ์
2. มีความดำริถูกต้อง ดำริตามกุศลวิตก 3
6. อานิสงส์ของการถึงพระรัตนตรัย

ผลระดับต้น

1. ทำให้มีชีวิตอย่างสงบสุข ไม่มีเวร ภัย
2. ทำให้ฐานะทางครอบครัวมีความมั่นคง
3. ได้ชื่อว่าเป็นคนดี ใคร ๆ ก็อยากคบหาสมาคม
4. เป็นคนมีค่า มีเกียรติ ไม่ตกเป็นหาสอบายมุข

ผลระดับกลาง

1. บาปหรือความชั่วไม่เผาผลาญจิตใจ
2. ปิดประตูอบายภูมิได้
3. ย่อมเกิดในภพภูมิที่ดี มีโอกาสพัฒนาตนเองให้สูงขึ้น

ผลระดับสูง

1. ทำให้จิตใจ สะอาด สว่าง สงบ
2. ดับกิเลสและกองทุกข์ทั้งปวงได้
3. เข้าถึงพระนิพพาน จิตสงบเย็นไม่มีเครื่องเสียบแทง
4. ตัดเสียซึ่งวัฏฏะทุกข์ทั้งปวง

พระราชดำรัสที่สำคัญของพระมหากษัตริย์

เราจะครองแผ่นดินโดยธรรมเพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม

อันตัวพ่อ	ชื่อว่า	พระยาตาก
ทนทุกข์ยาก	กู้ชาติ	พระศาสนา
ถวายแผ่นดิน	ให้เป็น	พุทธบูชา
แต่ศาสนา	สมณะ	พุทธโคดม
ให้ยืนยง	คงถาวร	ห้าพันปี
สมณะพรหมณ์ชี	ปฏิบัติ	ให้พอสม
เจริญสมณะ	วิปัสสนา	พ่อชื่นชม
ถวายบังคม	รอยบาท	พระศาสนา

อันชาติใดไว้รักสมัครสมาน

จำทำการสิ่งใดก็ไร้ผล

แม้ชาติย่อยยับอัปจน

บุคคลจะอยู่สุขอย่างไร

กิจกรรมในหลวงของเรา

พระองค์ท่านทรงเป็นบุคคลตัวอย่างในทุกๆ ด้าน โดยเฉพาะในด้านของการประหยัด พระองค์ท่านทรงเป็นแบบอย่างที่ดีเยี่ยม ในการทรงงานของพระองค์ มีของ 3 อย่างที่ขาดไม่ได้ 1. แผนที่ 2. กล้องถ่ายรูป 3. ดินสอ พระองค์ทรงประหยัดมากในปีหนึ่งทรงเบิกดินสอใช้เพียง ๑๒ แท่งแค่นั้นเอง ทรงประหยัดมาก

ฉะนั้นการมองเห็นพระเจ้าอยู่หัวของเราต้องมองอย่างใช้ดุลยพินิจ แล้วจะเห็นสิ่งที่มีค่าให้กับตัวเราเป็นอย่างมาก

ดังนั้นขอให้ทุกคนว่าตามข้าพเจ้า ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อมขอเดชะ ข้าพระพุทธเจ้าจะขอตั้งใจอันแน่วแน่จะแก้ไขในสิ่งผิด ขอตั้งจิตให้สัจจะอธิฐานต่อหน้าแสงเทียนนี้ (พระบรมสาทิสลักษณ์)

1. ข้าพระพุทธเจ้า จะจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา องค์พระมหากษัตริย์
2. ข้าพระพุทธเจ้า จะซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น จะประพฤติอยู่ในศีลธรรมอันดี
3. ข้าพระพุทธเจ้า จะประกอบอาชีพที่สุจริต อยู่ในกรอบของบ้านเมือง
4. ข้าพระพุทธเจ้า จะอยู่อย่างพอเพียง ประหยัด ซื่อสัตย์ อุดหนุน
5. ข้าพระพุทธเจ้า จะขอลด ละ เลิก ไม่ยุ่งเกี่ยวกับสิ่งอบายมุข และสิ่งเสพติดให้โทษ

ทั้งหลาย

6. ข้าพระพุทธเจ้า จะรักษาจารีตประเพณี วัฒนธรรม และเอกลักษณ์อันดีงามของไทยไว้ให้ลูกหลานได้สืบสานต่อไป ว่าเราคือ ลูกหลานไทย

ด้วยกุศลเจตนาอันบริสุทธิ์ของข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลายนี้ (จงเป็นบุญกุศลสำหรับ ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลาย) เพื่อถวายเป็นพระราชกุศล แต่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขอพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พร้อมทั้งพระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์ จงทรงพระเจริญยิ่งยืนนาน ฯ

เอกสารประกอบการบรรยายเรื่องพระคุณแม่

เกี่ยวกับแม่.....วันแม่ คือวันของลูกที่จะต้องรักแม่ให้มากที่สุดคิดถึงแม่ให้มากที่สุด ทำตัวเป็นคนดีที่สุด ให้สมที่เป็นลูกแม่ วันแม่ควรมีทุกๆ วันสำหรับคนที่มีแม่อยากให้ลูกทุกคนรักแม่ให้มากที่สุด เหมือนรักคนอื่นนอนมร่างกายและจิตใจของแม่ให้มากที่สุดเหมือนทะนุถนอมร่างกายและจิตใจของคนอื่น เสียสละให้แม่มากที่สุดเหมือนเสียสละให้คนอื่น แคร่แม่ให้มากที่สุดเหมือนแคร่คนอื่น รับใช้แม่ให้มากที่สุดเหมือนรับใช้คนอื่น "ชีวิตจะได้เป็นมงคล"แม่ทุกคนมีลูก ลูกทุกคนมีแม่ ไม่มีใครบังคับขู่เข็ญให้ลูกทุกคนกตัญญูรู้คุณท่านไม่มีใครเช่นกันที่บังคับขู่เข็ญให้ทุกคนต้องเนรคุณ ความกตัญญู และเนรคุณเกิดจากใจและสติปัญญาของทุกคนเท่านั้น การเขียนครั้งนี้เป็นเพียงหนึ่งเปอร์เซ็นต์ที่จะให้ลูกคิดถึง...แม่หรือไม่ก็ศูนย์เปอร์เซ็นต์ก็เป็นได้ไม่อยากจะใ้รมากมาย

แม่...แม่คือสตรีเพศ ผู้ที่ให้ชีวิตนี้แก่เรา แม่ คือสตรีเพศผู้ที่ปรารถนาดีต่อเรามากที่สุดในโลก แม่ คือสตรีเพศที่รักเรามากที่สุดในโลก แม่ คือสตรีเพศที่เสียสละทุกสิ่งทุกอย่างให้แก่เรา แม่ คือสตรีเพศผู้รับผิดชอบชีวิตเรา แม่ คือสตรีเพศที่ทุกข์ลำบากมากที่สุด แม่ คือสตรีเพศที่มีบุญคุณต่อเรามากที่สุดในโลก แม่ คือสตรีเพศที่ลูกๆ มักคิดว่าท่านเป็นศัตรูภาพสะท้อน...นั่งหลับตาเห็นภาพสตรีผู้หนึ่ง ชีวิตสตรีคนนั้นวันๆ มีความทุกข์ และวุ่นวายต้องรับผิดชอบกับชีวิตของเด็กตัวเล็กๆ ที่เขาให้กำเนิด เกิดขึ้นมาเขาคงเหนื่อยไม่ใช่เล่น แต่ดูเขาก็มีความสุขมีรอยยิ้มปรากฏอยู่ตลอดเวลา สตรีคนนั้นชีวิตเขาไม่ต่างอะไรกับชีวิตของแม่เราเลยนะ เด็กตัวเล็กๆ คนนั้น...ดูเหมือนตัวเราเหลือเกิน...แม่จ๋า...หนูหิวจังเลย แม่จ๋า...หนูอยากไปเที่ยวแม่จ๋า...หนูอยากได้ของเล่น แม่จ๋า...หนูอยากได้เงิน เสียแม่คอบ...รอเดี๋ยวนะลูกเดี๋ยวแม่หามาให้ เสียงกรี๊ดร้องให้..เด็กคงไม่พอใจที่แม่หาให้เข้าไปไม่ทันใจเขามีเสียง...ลูกเถียงแม่

มีเสียงแม่พยายามพูดเพื่อปรับความเข้าใจ มีเสียงลูกตะคอกใส่แม่สามสี่ประโยคโต้แย้งแต่ประโยคสุดท้ายว่าพรุ่งนี้จะไม่ไปโรงเรียน มีเสียงแม่ขอโทษ พร้อมปลอบใจ ไม่มีเสียงใครหรือว่าแม่แอบร้องไห้ที่พรุ่งนี้ลูกไม่ไปโรงเรียน แม่จ๋าแม่เหนื่อยมัยแม่จ๋าแม่หยุดพักก่อนนะ แม่จ๋า...หนูช่วยนะแม่จ๋า...แม่หิวมัย แม่จะยืม แม่ตั้งใจ พรุ่งนี้คงได้ฟังประโยคนี้อีกเป็นแน่ชีวิตแม่ได้ฟังแค่เพียงคำพูดแค่นี้...ก็ดูจะเพียงพอ ความหวัง...แม่พร่ำบอกเสมอๆ ว่า ตั้งใจเรียนนะลูก โตไปจะได้สบาย มีงานทำ มีเงินใช้ มีบ้านอยู่ มีรถขับ คนอื่นเขาจะได้ไม่ดูถูกดูถูก "ตั้งใจเรียนนะลูกจ๋า" แม่บ่นว่า..ลูก..ทำไมผลการเรียนเป็นแบบนี้ล่ะ ลูก..ตั้งใจเรียนหรือเปล่า ลูกตอบแม่ว่า...ก็..

ถ้าอยากได้ผลการเรียนดีเลิศแม่ก็หน้าจะไปเรียนเอง...แม่เงียบ...แม่บอก...ทานให้อิ่มนะลูกจะได้โตไวๆ อร่อยมัยลูก คนเก่ง...อีกนิดนะ ลูกบอก..แม่จ๋า...ของนี้อยู่เยอะ แม่จ๋า..ทานให้ลูกหน่อยนะสุขภาพ จะได้แข็งแรง อร่อยมัย...พรุ่งนี้ลูกจะซื้อมามาก

ประโยคหลังมักหาฟังยาก ชุดที่เจ้าใส่ไปอวดเพื่อน เงินที่เจ้าใช้ และชื่อของให้คนอื่น เครื่องประดับที่สวยงามที่อยู่ในตัวเจ้า รู้หรือเปล่า? ใครให้มาตามที่เคยคิดบ้างมัย..? ว่า..เวลานี้แม่ทำอะไรอยู่? ไม่รู้ว่าทานข้าวแล้วหรือยัง? ได้นั่งพักบ้างหรือเปล่าเอ๋ย? คินนี้คงนอนหนาว? นอนหลับหรือเปล่า? ตอนเช้าแม่จะทานข้าวกับอะไร? มีใครบ้างที่กวนใจ? อยากพาแม่ไปเที่ยว? ไม่อยากให้แม่อยู่คนเดียว? ถามว่าเคยคิดบ้างมัย? หรือว่าคิดไม่ถึง จึงไม่ได้คิด.....ความกังวลเกิดขึ้นในใจว่า...เมื่อไหร่หนอลูกจะกลับมา หรือว่า...กำลังเฮฮา เมายาบ้า หรือว่า...ไปไหน คิดไปนานา

คิดทุกเวลา เมื่อไหร่กลับมา แม่เป็นห่วงจัง รีบกลับมาเสียทีเวลานี้แม่รอลูกอยู่...แม่ฝันไว้ว่า...
 ภายภาคหน้าลูกต้องสบาย ถึงแม่เ็นกายแม่ขาดก็ตาม

เหนื่อยแสนเหนื่อย ลำบากแสนลำบาก ยากแสนยาก ก็อยากให้ลูก "มีความสุข" ฝันไว้ทุกวัน
 คิดทุกวันเวลา คิดดูเถอะว่า..ใครเหมือนแม่บ้าง ? แม่ชอบพูดอวดชาวบ้านไปทั่วว่า..ลูกฉันนี่หนาแก่ง
 แสนแก่ง การเรียนก็ดี มีสัมมาคารวะ ชยันมมานะ รู้จักขู้ดี ไม่มี..ไม่ดี นี่ใจลูกฉัน ลองใครมาตีลูกซิเป็น
 เรื่องทั้งๆ ที่..ไม่เป็นอย่างที่อวดก็ตาม แม่รับไม่ได้...ปากแม่บ่นไป ใจแม่แสนรัก ปากแม่แข่งชก ใจแม่
 เจ็บนัก กลัวลูกรักเป็นไป ปากบอกเกลียดชก ใจแม่รักแทบตาย ปากร้ายแสนร้าย ตายแทนได้เสมอ

ปากพร่ำสอนคำ กลัวว่า "ลูกยาไม่รักดี" หัวใจแม่มีลูกหัวใจลูกไม่มีแม่เลยหรือ ลูกบอกแม่ว่า..
 บ่นแล้วได้อะไรขึ้นมา..แม่ชอบสร้างปัญหา..แม่อย่ามาวุ่นวาย..ชีวิตลูกก็คือชีวิตลูก..ผิดถูกลูกคิดเอง..
 แม่หัดเกรงใจลูกบ้างซิ..บอกแล้วไงว่า..แม่อยู่ส่วนแม่..แก่แล้วอย่ามายุ่ง... "กูเบื่อบ้านนี้..มีแต่..เรื่อง"
 แม่แอบร้องไห้..ใจแม่อยากหยุดนิ่ง ทำไปทุกสิ่ง.. เขาว่าเราเป็นศัตรู แม่ถูกลูกโกหกต่าง ๆ นานา
 ชกแม่ น้ำทั้งห้าให้แม่ได้ฟัง อ่างโน้นอ่างนี้เพื่อที่จะได้ตั้งหวัง พุดให้แม่ฟังแม่จะได้เชื่อใจ ลูกโกหกแม่
 ว่า... ฯลฯ สารพัดนี้ๆ ก็น่าสงสารคนเป็นแม่จึง ลูก...แม่มีเงินแค่นี้แหละ..เอาไปใช้ก่อนนะ ไม่เอา...
 จะทำอะไรได้..ไ้เงินแค่นี้ รอเดี๋ยวนะลูกแม่จะไปยืมคนอื่นเขามาให้ แม่..ทำได้เสมอขอเพียงให้ลูกได้
 ดั่งใจ แม่...พรุ่งนี้วันเกิดหนูแม่ต้องรู้ว่าหนูอยากได้อะไร แม่จำ..ต้องจัดงานวันเกิดให้แล้วพาหนูไป
 เที่ยวที่โน้นที่นี้ละ แม่จำ...

อย่าลืมสัญญาที่บอกไว้ว่าจะทำอะไรแก่หนู วันเกิดลูกวันที่แม่ทุกข์ทรมานมากที่สุด
 วันเกิดแม่...วันที่ลูกไม่รู้จัก โลกใบนี้ไม่น่ามีคำว่า..เนรคุณ หรือ ออกตัญญูเลย คำสองคำนี้เป็นคำที่เลว
 ทรามที่สุด ทบทวนภาพในอดีตระหว่างแม่กับลูก เห็นแต่แม่ที่ผูกพันลูกนั้นเฉย ๆ แม่นั้นมีแต่ให้ ลูกนั้น
 มีแต่ที่คิดจะเอา มีบางภาพเท่านั้น ที่แม่และลูกผูกพัน ลูกนั้นรักแม่เหลือเกิน นกน้อยอ้าปากกว้างใน
 ยามที่แม่กลับมาจากหาอาหาร วันเวลาผ่านไป เห็นแม่นกพาลูกหัดบิน วันเวลาผ่านไป ลูกนกทั้งแม่ไว้
 เตียวตาย โบราณกล่าวไว้ว่า...เอาแผ่นดินมาเป็นปากกา เอาแผ่นดินมาเป็นกระดาษ เอาน้ำใน
 มหาสมุทรมาเป็นหมึกวาด ไม่อาจเขียนบุญคุณความดีของแม่ได้หมด ปัจจุบันกล่าวไว้ว่า..เอาปากกา
 รวดราสามบาท เอากระดาษมาสักแผ่น ไม่แน่ใจว่า..จะเขียนได้หรือเปล่า ยามเจ้าเกิดมาหวังไว้ว่า..
 เจ้าต้องเลี้ยงง่าย ยามเจ้าเติบโตมาหวังให้..

เจ้าได้ปริญญา ยามเจ้าจบการศึกษา..หวังว่าเจ้าจะได้งานดีทำ ยามเจ้ามีคู่ หวังให้.. คู่อุปถัมภ์
 ยามแม่สิ้นใจ..หวังไว้ให้เจ้าช่วยปิดตา ยามไม่มีแม่..ปรารถนาไว้ว่าให้เจ้าเป็น "คนดี" แม่...มีแต่ให้ ให้
 กำเนิดเกิดมา ให้การศึกษาและเลี้ยงดู ให้ความรัก ให้ความรู้ ให้ที่อยู่ ให้ใช้แรงงาน ให้ผลบุญทรัพย์สิน
 ให้อาหารการกิน ให้ทั้งน้ำตา ให้เนื้อฟัว ให้เนื้อดิน ให้เงินสิ้นใจ....อยากให้ลูกทุกคน....รักแม่
 ให้มาก อย่าทำให้ท่านต้องไม่สบายใจ ห้ามอวดดี เลี่ยงกับแม่ ห้ามโกหกแม่ ให้แม่ให้ได้ เหมือนให้
 คนอื่น แคร่แม่ เหมือนแคร่คนอื่น ไม่อยากเห็น...ลูกลืมท่าน ดูถูกท่าน กวนใจท่าน อย่าเด็ดขาด
 อย่าทำให้ท่านต้องร้องไห้เพราะเรา อย่าทำให้ท่านกินไม่ได้ นอนไม่หลับเพราะเรา เด็ดขาด

เอกสารประกอบการบรรยายเรื่องการบริหารจิต

เมื่อจะปฏิบัติกรรมฐานผู้ปฏิบัติต้องสมาทานกรรมฐานโดยปฏิบัติตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ถวายสักการะต่อพระอาจารย์ผู้ให้กรรมฐาน
2. จุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย
3. หากเป็นพระให้แสดงอาบัติก่อน หากเป็นคฤหัสถ์ให้รับศีลก่อน
4. มอบกายถวายชีวิตต่อพระรัตนตรัย ดังนี้

อิมาหัง ภันเต ภะคะวา อัตตะภาวัง ตุมหากัง ปะริจจะขามิ.

ข้าแต่องค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า ข้าพระองค์ มอบกายถวายชีวิตต่อพระรัตนตรัย คือ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์

5. มอบกายถวายตัวต่อพระอาจารย์ ดังนี้

อิมาหัง อายะริยะ อัตตะภาวัง ตุมหากัง ปะริจจะขามิ.

ข้าแต่พระอาจารย์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าขอมอบกาย ถวายตัวต่อครูบาอาจารย์เพื่อปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน

6. ขอกรรมฐาน ว่าดังนี้

นิพพานัสสะ เม ภันเต สัจฉิกะระณัตถายะ กัมมัฏฐานัง เทหิ.

ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ขอให้ท่านให้กรรมฐานแก่ข้าพเจ้า เพื่อให้แจ้งซึ่งมรรคผลนิพพานต่อไป

7. แผ่เมตตา ว่าดังนี้

อะหัง สุขิโต โหมิ. ขอให้ข้าพเจ้าถึงสุข ปราศจากทุกข์ไม่มีเวร ไม่มีภัย ไม่มีความลำบาก ขอให้มีความสุขรักษาตนอยู่เถิด

สัพเพ สัตตา สุขิตา โหนตุ. ขอให้สัตว์ทั้งหลายทุกตัวตนตลอดจนเทพบุตรเทพธิดาทุกองค์ พระภิกษุสามเณรและผู้ปฏิบัติธรรมทุกท่าน ขอจงมีความสุข ปราศจากทุกข์ไม่มีเวร ไม่มีภัยไม่มี ความลำบาก ไม่มีความเดือดร้อนขอให้มีความสุข รักษาตนอยู่เถิด

8. เจริญมรณสติ ว่าดังนี้

อัทธูวัง เม ชีวิตัง. ชีวิตของเราเป็นของไม่แน่นอนความตายของเราแน่นอนเราต้องตายแน่นอน เพราะชีวิตของเรา มีความตายเป็นที่สุด นับว่าเป็นโชคอันดีแล้ว ที่เราได้เข้ามาปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน ณ โอกาสบัดนี้ ไม่เสียที่ที่เกิดมาพบพระพุทธศาสนา

9. ตั้งสังขะอธิษฐานและปฏิญาณตนต่อพระรัตนตรัย และครูบาอาจารย์

เยเนวะ ยันติ นิพพานัง. พระพุทธเจ้าและพระอรหันตสาวก ได้ดำเนินไปสู่พระนิพพานด้วยหนทางเส้นนี้ ข้าพเจ้าขอตั้งสังขะอธิษฐานปฏิญาณตนต่อพระรัตนตรัยและ ครูบาอาจารย์ว่า ตั้งแต่นี้ต่อไปข้าพเจ้าจะตั้งอกตั้งใจ ประพฤติและปฏิบัติให้บรรลุมรรคผล ดำเนินรอยตาม พระองค์ท่าน

อิมายะ รัมมานุชัมมะปะฏิปัตติยา ระตะนัตตะยัง ปุเชมิ. ข้าพเจ้าขอบูชาพระรัตนตรัยด้วยการปฏิบัติธรรม สมควรแก่มรรคผลนิพพาน ด้วยสัจจะวาจาที่กล่าวอ้างมานี้ ขอให้ข้าพเจ้าได้รับมรรคผลนิพพาน ด้วยเทอญ

จากนั้นสวดพุทธคุณ ธรรมคุณ สังฆคุณ ดังนี้

อิติปิโส ภะคะวา อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ วิชชาจะระณะสัมปันโน สุคะโต โลกะวิทู อะนุตตะโร ปุริสะทัมมะสาระถิ สัตถาเทวะมนุสสานัง พุทโธ ภะคะวาติ ฯ

สวากขาโต ภะคะวะตา ธัมโม สันทิฏฐิโก อะกาลิโก เอหิปัสสิโก โอปะนะยิโก ปัจจัตตัง เวทิตัพโพ วิญญูหิติ ฯ

สุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ อุชุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ ญายะปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ สามิปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ ยะทิตัง จัตตาริ ปุริสะยุคคานิ อัญฐะ ปุริสะปุคคะลา เอสะ ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ อาหุเนยโย ปาหุเนยโย ทักขิเนยโย อัญชะลิกระณีโย อะนุตตะรัง ปุญญังเขตตัง โลกัสสาติ ฯ

(จบแล้วกราบ 3 ครั้ง)

วิธีการปฏิบัติวิมัสสนากรรมฐาน

พระอาจารย์ผู้ให้กรรมฐานควรปฏิบัติ ดังนี้

1. วันแรกให้กรรมฐานปฏิบัติ 6 ข้อ คือ

1. เดินจงกรม

เวลาเดินให้ทอดสายตาประมาณ 4 คอก สติจับอยู่ที่เท้า เดินช้าๆ เวลายกเท้าขวาภาวนาว่า “ขวาย่างหนอ” ขณะที่ใจนึกว่าขวาดึงยกเท้าขวาชั้นทันที เท้าที่ยกกับใจนึกต้องไปพร้อมกัน ขณะที่ว่า “ย่าง” ต้องเคลื่อนที่เท้าไปพร้อมกัน ขณะที่ว่า “หนอ” เท้าต้องลงถึงพื้นพร้อมกัน เวลายกเท้าซ้ายก็เหมือนกันภาวนาว่า “ซ้ายย่างหนอ” ปฏิบัติเหมือนกันกับ “ขวาย่างหนอ”

“สั้นเท้า” กับ “ปลายเท้า” ห่างกันประมาณคืบหนึ่งเป็นอย่างมากเมื่อเดินสุดเสื่อหรือสุดถนน หรือสุดสถานที่ ให้เอาเท้าเคียงกัน แล้วหยุดยืนภาวนาว่า “ยืนหนอ ยืนหนอ ยืนหนอ” ช้าๆ สัก ๓ ครั้ง หรือ ๔ ครั้ง ขณะนั้นให้สติอยู่ที่ร่างกาย อย่าให้ออกไปนอกร่างกาย เวลาจะกลับ จะกลับด้านข้างซ้ายหรือขวาก็ได้ เวลากลับสั้นเท้าอยู่กับพื้นยกปลายเท้าข้างที่จะกลับแล้วภาวนาว่า “กลับหนอ” พร้อมกับหมุนเท้าไปส่วนเท้าอีกข้างหนึ่ง ให้ยกขึ้นแล้วหมุนตามไปโดยภาวนาว่า “กลับหนอ” เช่นเดียวกัน ให้หมุนเวียนไปอย่างนี้จนกว่าได้ตำแหน่งที่ตนต้องการแล้วยืนภาวนาว่า “ยืนหนอ ยืนหนอ ยืนหนอ” 3 ครั้ง หรือ 4 ครั้ง แล้วเดินจงกรม “ขวาย่างหนอ” “ซ้ายย่างหนอ” ต่อไป

ให้เดินจงกรมกลับไปกลับมาอยู่อย่างนี้ ประมาณ 30 นาที เป็นอย่างต่ำ 1 ชั่วโมงเป็นอย่างสูง

2. นั่ง

ให้เตรียมอาสนะสำหรับนั่งไว้ก่อน เวลานั่งให้ค่อยๆย่อตัวลงพร้อมกับภาวนาว่า “นั่งหนอ” ให้ภาวนาว่าอย่างนี้จนกว่าจะนั่งเสร็จเรียบร้อย วิธีนั่งนั้นให้นั่ง “ขัดสมาธิ” คือ ขาขวาทับขาซ้าย มือขวาทับมือซ้าย ตั้งตัวให้ตรง แต่จะนั่งเก้าอี้หรือจะนั่งพับเพียบก็ได้

นั่งเรียบร้อยแล้วให้หลับตา เอาสติมาจับอยู่ที่ท้อง “พองยุบ” เวลาหายใจเข้าก็ภาวนาว่า “พองหนอ” ใจที่นึกกับท้องที่พองต้องให้ทันกัน อย่าให้ก่อนหรือหลังกันเวลาหายใจออก ท้องยุบ ให้ภาวนาว่า “ยุบหนอ” ใจที่นึกกับท้องที่พองต้องให้ทันกัน อย่าให้ก่อนหรือหลังกัน

ข้อสำคัญ ให้สติจับอยู่อาการพองยุบเท่านั้น อย่าไปดูลมที่จมูกและตะเบ็งท้องให้นั่งภาวนาอย่างนี้ตลอดไป เป็นอย่างต่ำประมาณ 30 นาที อย่างสูงประมาณ 1 ชั่วโมง

3. เวทนา

ในขณะที่นั่งอยู่นั้น “ถ้ามีเวทนา” คือ ความเจ็บปวด เมื่อย คัน เป็นต้น เกิดขึ้นให้ปล่อยพองยุบ แล้วเอาสติไปกำหนดที่เจ็บ หรือปวดเมื่อย คัน พร้อมกับภาวนาว่า “เจ็บหนอๆ” หรือ “คันหนอๆ” สุดแต่เวทนาจะเกิดขึ้น

เมื่อเวทนาหายแล้วให้เอาสติไปกำหนดที่ท้องว่า “พองหนอ ยุบหนอ” ต่อไปอีกจนกว่าจะครบกำหนด

4. จิต

ในเวลาที่นั่งอยู่นั้น ถ้า จิต คิดถึงบ้าน ถึงทรัพย์สมบัติ หรือกิจการงานต่างๆให้เอาสติปักไปที่หัวใจพร้อมกับภาวนาว่า “คิดหนอ” จนกว่าจะหยุดคิด เมื่อหยุดคิดแล้วให้กลับไปกำหนดพองยุบต่อไปอีกแม้ดีใจ เสียใจ โกรธ เป็นต้น ก็กำหนดเช่นเดียวกัน คือ ถ้าดีใจก็กำหนดว่า “ดีใจหนอๆ” ถ้าเสียใจก็กำหนดว่า “เสียใจหนอๆ” ถ้าโกรธให้กำหนดว่า โกรธหนอ เป็นต้น

5. เสียง

ในขณะที่นั่งอยู่นั้น ถ้ามีเสียงดังทวนหู ให้ใช้สติกำหนดที่หูภาวนาว่า “ได้ยินหนอๆ” จนกว่าจะหายทวนหูเมื่อหายทวนหูแล้วให้กำหนดพองยุบต่อไป

6. นอน

เวลานอนให้ค่อยๆ เอนลงพร้อมกับภาวนาตามว่า “นอนหนอๆ” จนกว่าจะนอนเรียบร้อยแล้วให้สติจับอยู่กับการเคลื่อนไหวของร่างกายเมื่อนอนเรียบร้อยแล้วให้เอาสติมาไว้ที่ท้องพร้อมกับภาวนาว่า “พองหนอ” “ยุบหนอ” ต่อไปให้ค่อยๆสังเกตให้ดีว่าจะหลับๆไปต่อ นพองหรือตนนยุบ

วันแรก ให้ปฏิบัติเพียงเท่านี้ วันต่อไปให้ส่งอารมณ์กับพระอาจารย์

2. วันที่ 2 ให้เพิ่มบทเรียน 1 บท คือ

กำหนดต้นจิต เมื่อผู้ปฏิบัติมาส่งอารมณ์ พระอาจารย์ต้องถามให้ละเอียด นับแต่การเดิน การนั่ง เวทนา จิต และนอนแล้ว ถามสภาวะต่อไปเสร็จแล้ว เพิ่มบทเรียน

การเพิ่มบทเรียน นี้ คือให้กำหนดต้นจิต ต้นได้แก่ ความอยากนั่นเองเช่น อยากลุกอยาก ยืน อยากเดิน อยากนั่ง อยากนอน อยากถ่ายอุจจาระปัสสาวะ เป็นต้น

เวลาจะลุกให้เอาสติปักลงไปหัวใจภาวนาว่า “อยากลุกหนอๆ” เวลาลุกให้ภาวนาว่า “ลุกหนอๆ”

เวลาจะเดินให้ภาวนาว่า “อยากเดินหนอๆ” เวลาเดินให้ภาวนาว่า “ขวย่างหนอ” “ซ้ายย่างหนอ”

หมายเหตุ ข้อสำคัญเราจะทำอะไรทุกอย่าง ให้กำหนดต้นจิตทุกครั้ง เวลาจะรับประทานอาหารให้ภาวนา “อยากหนอ” เวลารับประทานให้ภาวนาว่า “รับประทานหนอๆ” เป็นต้น

3. วันที่ 3 หรือ วันที่ 4-5 ให้เพิ่มบทเรียนอีก

การเพิ่มบทเรียนในวันนี้ คือเพิ่มการกำหนดทวาร 5 คือ ตา หู จมูก ลิ้น กายมีวิธีปฏิบัติ ดังนี้

1. เวลาตาเห็นรูปให้กำหนดว่า “เห็นหนอๆ” ตั้งสติไว้ที่ตา
2. เวลาหูได้ยินเสียง ให้กำหนดว่า “ได้ยินหนอๆ” ตั้งสติไว้ที่หู
3. เวลาจมูกได้กลิ่นให้กำหนดว่า “กลิ่นหนอๆ” ตั้งสติไว้ที่จมูก
4. เวลาลิ้นได้รสให้กำหนดว่า “รสหนอๆ” ตั้งสติไว้ที่ลิ้น
5. เวลากายถูกร้อนอ่อน แข็ง ให้กำหนดว่า “ถูกหนอๆ” ตั้งสติไว้ที่กาย

4. วันต่อไป เมื่อญาณที่ 1-2 เกิดขึ้นแล้ว ให้เพิ่มบทเรียนอีก 1 บท คือ เพิ่มเดินจงกรมระยะที่ 2 ว่า “ยกหนอ” “เหยียบหนอ”

5. วันต่อไป เวลากำหนดว่า “ยุบหนอ” นั้น ถ้ารู้สึกว้างจืดหวิวเวลานั้นคิดหนึ่งห้องจึงpong ให้เพิ่ม “นั่งหนอ” ได้ ตอนกำหนดว่า นั่งหนอนั้น รูปนั่งปรากฏ ในใจดูเราส่องกระจกข้าวแหวงเดียวเท่านั้น เมื่อต่อเข้ากับบทเรียนเดิมจะได้วิธีปฏิบัติ ดังนี้

เวลาเดิน ได้ 2 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 “ขวย่างหนอ” “ซ้ายย่างหนอ”

ระยะที่ 2 “ยกหนอ” “เหยียบหนอ”

เวลานั่ง ได้ 3 ระยะ คือ

ระยะที่ 1-2 “pongหนอ” “ยุบหนอ”

ระยะที่ 3 “pongหนอ” “ยุบหนอ” “นั่งหนอ”

6. **วันต่อไป** เมื่อญาณ 3 และญาณที่ 4 เกิดแล้วให้เพิ่มบทเรียนอีก 1 บท คือ เพิ่มเดินจงกรม ระยะที่ 3 ว่า “ยกหนอ” “ย่างหนอ” “เหยียบหนอ” เมื่อต่อเข้ากับบทเรียนเดิมเป็น 3 ระยะ ดังนี้ คือ

ระยะที่ 1 “ขวาย่างหนอ” “ซ้ายย่างหนอ” เดินประมาณ 10-20 นาที

ระยะที่ 2 “ยกหนอ” “เหยียบหนอ” เดินประมาณ 10-20 นาที

ระยะที่ 3 “ยกหนอ” “ย่างหนอ” “เหยียบหนอ” เดินประมาณ 10-20 นาที

7. **วันต่อไป** เวลากำหนดพองหนอ ยุบหนอ นั่งหนอ เมื่อถึงตอนที่ว่านั่งหนอ นั้น ถ้ากำหนดว่า ที่นั่งหนอแล้ว แต่ยั้งทิ้งระยะห่างอยู่ คือ ท้องยังไม่พองขึ้นให้เพิ่ม ถูกหนอ ได้อีก แต่ถ้าผู้ใด กำหนดเพียง พองหนอ ยุบหนอ ก็ได้สมาธิอยู่แล้ว ไม่จำเป็นต้องเพิ่มบทเรียนให้แก่ผู้นั้นอีก สำหรับคนแก่ หรือเด็ก ๆ ก็ไม่ควรเพิ่ม วิธีกำหนดเดินใช้เพียง ขวาย่าง ซ้ายย่าง ก็พอแล้ว ถึงเวลานั่ง ก็ใช้เพียงพองหนอ ยุบหนอ เท่านั้น ถ้าเพิ่มบทเรียนให้มากกว่านั้นจะทำให้พื้นผิว และไม่ได้ผลดี เมื่อเพิ่มถูกหนอเข้าไปอีกจะได้วิธีปฏิบัติดังนี้ คือ “พองหนอ” “ยุบหนอ” “นั่งหนอ” “ถูกหนอ”

หมายเหตุว่า คำว่า “ถูกหนอ” ที่นี้หมายถึงเอาถูกที่ก้นย่อ คือก้นย่อถูกกับพื้นแล้วเอาสติ ปักลงไปตรงนั้น ยุบ นั่ง ถูก ทั้ง 3 นี้ ต้องให้ถูกในระยะเดียวกัน เมื่อเวลาถูกแล้วท้องจึงจะพอง

8. **วันต่อไป** เมื่อญาณที่ 5-6-7 เกิดขึ้นแล้ว ให้เพิ่มบทเรียนอีก คือ เพิ่มระยะที่ 4 ดังนี้

“ยกสันหนอ” “ยกหนอ” “ย่างหนอ” “เหยียบหนอ” เมื่อเวลาต่อเข้ากับบทเรียนเดิมก็ได้ วิธีปฏิบัติดังนี้ คือ

ระยะที่ 1 “ขวาย่างหนอ” “ซ้ายย่างหนอ” เดินประมาณ 10 นาที

ระยะที่ 2 “ยกหนอ” “เหยียบหนอ” เดินประมาณ 10 นาที

ระยะที่ 3 “ยกหนอ” “ย่างหนอ” “เหยียบหนอ” เดินประมาณ 10 นาที

ระยะที่ 4 “ยกสันหนอ” “ยกหนอ” “ย่างหนอ” “เหยียบหนอ” เดินประมาณ 10-20 นาที

9. **วันต่อไป** เมื่อญาณที่ 8-9-10 เกิดขึ้นแล้ว ให้เพิ่มบทเรียนอีก คือ เพิ่มระยะ 5 ดังนี้

“ยกสันหนอ” “ยกหนอ” “ย่างหนอ” “เหยียบหนอ” “ถูกหนอ” เมื่อเวลาต่อเข้ากับบทเรียน เดิม ก็ได้วิธีปฏิบัติดังนี้ คือ

ระยะที่ 1 “ขวาย่างหนอ” “ซ้ายย่างหนอ” เดินประมาณ 10 นาที

ระยะที่ 2 “ยกหนอ” “เหยียบหนอ” เดินประมาณ 10 นาที

ระยะที่ 3 “ยกหนอ” “ย่างหนอ” “เหยียบหนอ” เดินประมาณ 10 นาที

ระยะที่ 4 “ยกสันหนอ” “ยกหนอ” “ย่างหนอ” “เหยียบหนอ” เดินประมาณ 10 นาที

ระยะที่ 5 “ยกสันหนอ” “ยกหนอ” “ย่างหนอ” “เหยียบหนอ” “ถูกหนอ” เดินประมาณ 10-20 นาที

10. วันต่อไป เมื่อญาติที่ 11 เกิดขึ้นแล้ว ให้เพิ่มบทเรียนอีก คือ เพิ่มระยะที่ 6 ดังนี้

“ยกส้นหนอ” “ยกหนอ” “ย่างหนอ” “เหยียบหนอ” “ถูหนอ” “กดหนอ” เมื่อเวลาต่อเข้ากับบทเรียนเดิม ก็ได้วิธีปฏิบัติดังนี้ คือ

ระยะที่ 1 “ขวาย่างหนอ” “ซ้ายย่างหนอ” เดินประมาณ 10 นาที

ระยะที่ 2 “ยกหนอ” “เหยียบหนอ” เดินประมาณ 10 นาที

ระยะที่ 3 “ยกหนอ” “ย่างหนอ” “เหยียบหนอ” เดินประมาณ 10 นาที

ระยะที่ 4 “ยกส้นหนอ” “ยกหนอ” “ย่างหนอ” “เหยียบหนอ” เดินประมาณ 10 นาที

ระยะที่ 5 “ยกส้นหนอ” “ยกหนอ” “ย่างหนอ” “เหยียบหนอ” “ถูหนอ” เดิน 10 นาที

ระยะที่ 6 “ยกส้นหนอ” “ยกหนอ” “ย่างหนอ” “เหยียบหนอ” “ถูหนอ” “กดหนอ”

เดินประมาณ 10-20 นาที

ถ้ามีเวลามากให้เดินระยะละ 10 นาที รวมเป็น 1 ชั่วโมง ถ้ามีเวลาน้อยให้เดินกำหนดระยะละ 5 นาที รวมเป็น 30 นาที แล้วจึงนั่ง

ส่วนการนั่ง นั้น ให้เพิ่มถุกอีก 6 แห่ง ดังนี้

“พองหนอ” “ยุบหนอ” “นั่งหนอ” “ถูหนอ” (ถูกันย้อยข้างขวา)

“พองหนอ” “ยุบหนอ” “นั่งหนอ” “ถูหนอ” (ถูกันย้อยข้างขวา)

“พองหนอ” “ยุบหนอ” “นั่งหนอ” “ถูหนอ” (ถูเข้าข้างขวา)

“พองหนอ” “ยุบหนอ” “นั่งหนอ” “ถูหนอ” (ถูเข้าข้างซ้าย)

“พองหนอ” “ยุบหนอ” “นั่งหนอ” “ถูหนอ” (ถูตาคุ่มขวา)

“พองหนอ” “ยุบหนอ” “นั่งหนอ” “ถูหนอ” (ถูตาคุ่มซ้าย)

เป็นอันได้ความว่า บทเรียนนี้ครบบริบูรณ์แล้ว ญาติที่ 11 คือ สังขารเบกขาญาณก็แก้กล่าวพอสมควร เมื่อญาติที่ 11 นี้ครบองค์คุณ 6 ประการแล้ว พระอาจารย์ต้องเตือนผู้ปฏิบัติมิให้ประมาท ให้ปฏิบัติเคร่งครัด ระมัดระวังให้มาก เพราะจวนจะได้ผลดีเต็มที่แล้ว

ถ้าผู้ใดไม่ประมาท ผู้นั้นจะได้ผลดีโดยไม่นานเลย ประมาณ 2-3 วัน เท่านั้น

ถ้าผู้ใดประมาทขาดการกำหนดติดต่อกัน ผู้นั้นจะได้ผลช้าอาจจะเลยไปถึง 5 วัน 15 วัน หรืออาจจะไม่ได้ผลเลยก็เป็นได้

เอกสารประกอบการบรรยายเรื่องจุดเทียนปัญญา

สายสัมพันธ์พระอาจารย์ขอต้อนรับ	มาพบกับสาระและเหตุผล
ร้อยลำน่าธรรมะมาสร้างคน	เพื่อให้พ้นสิ่งทรมานนามหัวใจ
ในโอกาสเสร็จสิ้นการอบรมครั้งนี้หนา	ไม่มีสิ่งทรงค่าจะมอบให้
มีแต่สาส์นถ้อยคำกับน้ำใจ	เป็นคำพรมอบให้ในวันลา
ขอให้สาส์นสัมพันธ์ฉบับนี้	จงเป็นสาส์นไมตรีที่เตือนว่า
เราจากกันวันนี้ใช้จากลา	จากเพื่อการศึกษาก้าวหน้าเอย

ลำดับเหตุการณ์วันแรกจนบัดนี้...ย้อนหลังไปเมื่อวันที่...ที่ผ่านมาซึ่งเป็นวันแรกของการเข้าค่าย ทุกคนต่างเตรียมสัมภาระสิ่งของตัวเอง เพื่อที่จะมาเข้าค่ายในครั้งนี้เมื่อมาถึง...ปรากฏว่าผู้ที่มาอบรมเป็นสงฆ์ทั้งนั้นเลย ในขณะที่นั้น ความคิดหลากหลายคงเกิดขึ้น การอบรมครั้งนี้จะเป็นอย่างไรหนอเราคงต้องนั่งฟังการบรรยายนานๆ และต้องนั่งสมาธิ เพียงแค่นี้ก็คิดมันก็เป็นเรื่องที่น่าเบื่อบางคนคงคิดว่า การเข้าค่ายพุทธบุตรในครั้งนี้เราจะได้อะไร

จากวันนั้นมาจนถึงขณะนี้ เตี่ยวันี่ ทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นภายในค่ายพุทธบุตรครั้งนี้ พวกเขอทั้งหลาย คงได้รู้ได้เห็นและได้ปฏิบัติด้วยตัวเอง ทั้งหมดทั้งหมดนั้นคงเป็นที่ประจักษ์ด้วยตัวเอง โดยไม่ต้องมีคำอธิบายใดๆคณะพระอาจารย์ได้ให้เขอไปหมดแล้วให้โดยไม่ปิดบังอำพราง มาถึงตรงนี้เขอทั้งหลายคงให้คำตอบแก่ตัวเองได้ว่าการเข้าค่าย..คืออะไร

คณะพระอาจารย์ คณะครูกำลังสร้างเขอ สร้างให้เขอเป็นคนดี เป็นที่ต้องการของสังคม การสร้างมี 2 อย่าง คือ สร้างบ้านวัดตุ และสร้างคนการสร้างวัดตุนั้นเรามีทุนทรัพย์เราก็สร้างได้ไม่ยากแต่การสร้างคนนั้น จะต้องทุ่มเททั้งร่างกายและแรงใจสร้างด้วยความรักความเมตตา สร้างด้วยใจที่บริสุทธิ์สะอาด ต้องการให้เขอเป็นคนดี เราจึงสร้างเขอด้วยความดี..

ขอให้พวกเขอทั้งหลาย จงจำเหตุการณ์ครั้งนี้ไว้ในความทรงจำ ณ ที่นี้เราเคยอยู่ร่วมกัน ณ ที่นี้เคยมีเสียงหัวเราะ ณ ที่นี้เคยมีเสียงร้องไห้ ณ ที่นี้เคยทำวัตรสวดมนต์ร่วมกันต่อไปนี้จะไม่มีภาพเหล่านี้อีกแล้ว จะเหลือไว้แต่ความทรงจำ ภาพเหตุการณ์ต่างๆเหล่านี้ คงจะเป็นอนุสติเป็นเครื่องเตือนใจให้พวกเราทั้งหลายแม้วันใด พวกเขอทั้งหลายมีจิตใจที่หดหู่ ยืนหยัดและต่อสู้เพื่อวันข้างหน้า คณะพระอาจารย์คอยเป็นกำลังใจและเอาใจช่วยเขออยู่เสมอ

เมื่อก้าวพลาดอย่าประมาทเริ่มก้าวใหม่ ด้วยดวงใจมุ่งมั่นจิตสรรเสริญ

มีธรรมะครองใจใฝ่จำเริญ

จงก้าวเดินบนเส้นทางที่ห่างภัย

เราต้องเลือกเดินบนเส้นทางที่ดี แต่บางครั้งชีวิตเราก็เลือกทางเดินไม่ได้ต้องพบกับอุปสรรคนานาประการ เมื่อชีวิตพบอุปสรรคอย่าท้อแท้จงสู้ต่อไป แม้ทะเลยังมีคลื่นชีวิตจะราบรื่นต้องมีอุปสรรคเราเลือกเกิดไม่ได้ แต่เราเลือกทำดีได้เราอย่าได้น้อยเนื้อต่ำใจว่าเราเกิดมาในชนบทห่างไกลความเจริญ ไม่ได้เกิดในเมืองเหมือนคนอื่นเขาเราเกิดมาในครอบครัวที่ยากจน ไม่ได้เกิดในตระกูลของเศรษฐีมีเงินแต่ขอให้เรามีความมุ่งมั่นเราก็จะสามารถก้าวไปสู่จุดมุ่งหมายปลายทางให้ได้

แสงเทียนส่องสองพันปีที่พอจุด	จะสิ้นสุดสูญแสงแล้วพอหนา
ลูกเอ๋ยหากสุเจ้าเขลาปัญญา	อีกไม่ช้าเทียนจะดับทับคัมภีร์
เทียนที่จุดหมดไส้เมื่อไรดับ	เมื่อเทียบกับชีวิตที่ผิดผัน
อายุน้อยย่อยยับกับคืนวัน	ไม่ช้าพลันชีวิตดับเหมือนกับเทียน
เปลวเทียนละลายแห่ง	เพื่อเปล่งแสงอันอำไพ
ชีวิตเรามาหายไป	เหลือสิ่งใดทิ้งไว้แทน
ชีวิตที่ไร้สาระขณะนี้	ยังไม่สายเกินที่จะแก้ไข
แม้ชีวิตเหลือน้อยลงเพียงใด	จงภูมิใจที่ได้ทำดีทัน
มีคนเห็นหรือไม่เป็นไรเล่า	จงเลือกเอาความดีที่สร้างสรรค์
มีคนเห็นหรือไม่ไม่สำคัญ	ใจเรานั้นรู้ว่าดีเท่านี้พอ

ลำดับต่อไปนี้คณะพระอาจารย์ จะได้ให้ข้อคิดเพื่อเป็นหลักในการดำเนินชีวิตและจะได้
อ้อลาพวก เราทุกคนในโอกาสเดียวกัน

ลาแล้วลาที่ไซหนี่หน้า	เป็นเพราะว่าหน้าที่นี้หมดสิ้น
เดือนก่อนจากฝากไว้ให้ไต่ยีน	ยังไม่สิ้นอาลัยจำใจลา

เมื่อพระอาจารย์ได้กล่าวให้ข้อคิดจบลง ให้พวกเธอทั้งหลายเปล่ง สาธุ
(พระวิทยากรให้ข้อคิดตามปณิธาน 1-2 นาที / รูป)

ตัวแทนนักเรียนนำกล่าวปณิธานจุดเทียนแห่งปัญญา

นักเรียนนำเทียนมาปักที่กระถางเรียบร้อยแล้ว นั่งประนมมือกล่าวความ

ต่อไปนี้มีชื่อพุทธบุตร	ไม่ยังหยุดตั้งใจใฝ่ฝึกฝน
จะรักเกียรติศักดิ์ศรีความดีตน	เพื่อทุกคนเอาอย่างในทางดี
จะเดินตามรอยบาทองค์พระสัมพุทธ-	"พุทธบุตร" ย่อมกระหนกซึ่งศักดิ์ศรี
ไม่กระทำสิ่งต่ำทรามความอับปรีย์	จักทำดีด้วยกายวาจาใจ
จักช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นทุกข์	เป็นความสุขของชีวิตจิตแจ่มใส
ทำความดีโดยไม่หวังผลจากใคร	แต่ทำเพื่อยกจิตใจให้ถึงธรรม
สุดท้ายนี้ลูกขออย่าในคำมั่น	ตามปณิธานอย่างมั่นใจไม่ถล่า
ถึงแม้ทุกข์ปางตายไม่ทิ้งธรรม	รักษาความเป็น"พุทธบุตร"สุดชีพเอ๋ย

ท้ายที่สุดนี้ พระอาจารย์ขอฝากเส้นทางที่ลูก ๆ จะต้องเดินตามเส้นทางที่ลูก ๆ จะต้อง
คำนึงถึงคือ การเป็นลูกที่ดีของพ่อแม่ การเป็นศิษย์ที่ดีของครูบาอาจารย์ การเป็นเพื่อนที่ดีของ
เพื่อน การเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติสังคม และเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดีของศาสนาต่อไป
และคุณธรรมพื้นฐาน ที่ลูกควรนำไปประพฤติปฏิบัติตามปณิธานพุทธบุตร ทั้ง 7 ข้อ อันได้แก่
ขยัน-อดทน-ประหยัด-ซื่อสัตย์-กตัญญู-รู้วินัย-ห่างไกลอบายมุข อันจะนำพาลูก ๆ ทั้งหลายไปสู่
ความเจริญ สุดท้ายนี้ขอให้ลูก ๆ พุทธบุตรทุกคนจงมีความสุข มีแต่ความร่มเย็น พบเห็นแต่
ความเจริญ รักทุกคนอยากให้ทุกคนเป็นคนดี... โชคดีครับ

เอกสารประกอบการบรรยายเรื่องขอขมาบูชาครู

ทุกคนลองยึดตัวตรง ๆ คว้า รับ มองมาข้างหน้าลูก.. รายการต่อไปนี่ จัดขึ้นมาเพื่อขอขมาคุณครูใครไม่พร้อมที่จะร่วมรายการนี้ ใครทำไม่ได้เชิญครับ...มีไหมครับ...ครับเราจะได้มีโอกาสมากกราบครู ตั้งใจนะลูกนะ ทุกคนในโลกนี้ไม่ว่าจะเป็นใคร ก็ต้องมีครูเป็นผู้สั่งสอนเราอ่านออกเขียนได้ครูทั้งนั้น ผู้อยู่เบื้องหลังของความสำเร็จของคนทั้งชาติ จึงมั่นใจได้เลยว่า การกราบครูนี้เป็นสิ่งที่ดีแน่แท้

มองมาข้างหน้าครับท่านยอมเหน็ดเหนื่อยเพื่อมีงานนี้ หลายคนคิดว่าพระอาจารย์คงจะเหนื่อยแต่คนที่เหนื่อยมากกว่าพระอาจารย์หลายเท่าคือ ครูอาจารย์พระอาจารย์เหนื่อยแค่ 3 วันแต่ท่านต้องเหนื่อยกับการเตรียมงานมาเป็นแรมปี ท่านไม่ใช่พ่อแม่ของพวกเราไม่ใช่ญาติพี่น้องแต่ท่านก็เป็นห่วงเป็นใยเราตลอดมา เธอจะเป็นคนดีหรือคนเลว เธอจะเป็นคนโง่หรือฉลาด สอนยากขนาดไหน ครูก็รักเธอเหมือนกันหมด อยากให้เธอไปดีมีความสุขในชีวิตแม้ว่าวันนั้นครูไม่อยู่แล้วก็ตาม...เธอเป็นใครไม่สำคัญ สำหรับครูนั้นเธอคือลูก จะรักและพันผูกสั่งสอนลูกให้เป็นคนดี หลายคนมองครูเป็นแค่เรื่องจ้าง พอถึงฝั่งแล้วก็ถีบหัวส่งทิ้ง ๆ ที่พวกเราดีแต่ไหนชนแต่ไหนครูก็ยังทนสอนตลอดมาไม่ทอดทิ้ง บางครั้งเธอมองเห็นท่านเป็นศัตรูเมื่อท่านตีเธอหรือลงโทษเธอ ลูก ๆ ที่รักครับ..ไม่มีครูคนใดที่มีความสุขที่ได้ตีศิษย์ ไม่มีครูคนไหนที่สบายใจเมื่อลูกศิษย์เป็นคนเลว

รู้อยู่แก่ใจสุดซึ่งพวกเธอคือ

ชื่อเพราะรักเพราะหวังตั้งดวงใจ

บางครั้งครูรู้สึกเหนื่อยและเมื่อยล้า

บางครั้งก็ท้อแท้กับศิษย์ที่ไม่เอาไหน

บางครั้งครูคิดว่าจะไม่บ่น คิดว่าจะไม่สนไม่อยากจะอดทน แต่ก็สับสนกับตัวเอง

แต่เกรงว่าวันหน้าศิษย์ไม่รู้ทั้งผู้คนอาจลบหลู่และข่มเหงจึงพยายามพรีำสอนศิษย์ด้วยตนเอง เพื่อรีบเร่งให้ศิษย์ได้เป็นคนดีเพราะฉะนั้นวันนี้เป็นวันที่ดี เป็นโอกาสดีที่เราจะได้มาทำความดีตอบแทนท่าน และในโอกาสนี้พระอาจารย์คิดว่าคงอยากจะมีลูกศิษย์ที่เคยคิดผิดหลงผิด ที่เคยคิดไม่ดีกับอาจารย์ของเธอ ไม่เคยเชื่อฟัง ไม่เคยให้ความเคารพท่าน ถ้านักเรียนคนไหนที่คิดดีจะสำนึกตัวเอง กลับตัวกลับใจนะบัดนี้ ขอเชิญ

อันครูดีศรีของครูเชิดชูศิษย์

หมั่นอบรมบ่มนิสัยใจอาหาร

โลกเรามีค่าให้น่าอยู่

ให้รู้ดีมีปัญญาสถาพร

ครูสอนพูดสอนทำนำให้คิด

สอนให้ศิษย์ รู้ดีมีปัญญา

ขอเคารพพรีำเรียนเพียรชวนชววย

ครูขอซื้อด้วยศีลธรรมจะได้ไหม

จงจำไว้ครูยอมเหนื่อยเมื่อยเพราะเธอ

บางครั้งอยากจะทำบอว่าหมดกำลังใจ

บางครั้งอยากจะทำร้องให้กับศิษย์ที่ซุกซน

หมั่นทำกิจสร้างสรรค์การสั่งสอน

เสริมที่สอนให้กระชับกำกับใจ

ด้วยมีครูเป็นกำลังช่วยสั่งสอน

คุณากรกายใจต้องนัยตา

ให้ชีวิตมีเสน่ห์ดังเลขา

ทุกวิชามีครูเป็นผู้นำ

จะว่านอนสอนง่ายไม่เหิน

คุณครูให้แสงสว่างทางชีวิต
 ไหว้ครูไหว้พระประเพณี
 เรียนดนตรีร้องรำมีตำรา
 สักกระวาคำว่าครูรู้กันทั่ว
 อันน้ำฝนล้วนบึงท่าวมถึงคลอง
 ครูคือผู้ที่เข้าใจในตัวศิษย์
 มีความรู้นำทางได้กว้างไกล
 เห็นศิษย์ผิดพลาดพลั้งก็ยังคงคิด
 คอยดูแลแก้ไขไม่ประวิง
 ใครคือครู ครูคือใครในวันนี้
 ใช้อยู่ที่เรียกว่าครูอาจารย์
 ครูคือผู้ชี้แนะทางความคิด
 ให้รู้ทุกรู้ยากรู้พากเพียร
 ครูคือผู้ยกระดับวิญญาณมนุษย์
 ปลุกสำนึกสิ่งสมุทุมการณ์
 ครูจึงเป็นนักศาสตร์ที่ยิ่งใหญ่
 สร้างคนให้เป็นตัวของตัวเอง
 ลำดับต่อจากนี้ไป ขอนำท่านเข้าสู่กิจกรรมพิธีบายศรีสู่ขวัญมงคล ขอเชิญติดตามได้ ณ บัดนี้
 ขอเชิญเทวามหาราช
 โปรดมาเป็นสักขีเป็นพยาน

ศิษย์หมายมั่นกตัญญูบูชาเอย
 ธรรมเนียมมีแรกฝึกแรกศึกษา
 เรียนวิชาใดใดต้องไหว้ครู
 ดีหรือชั่วรักศิษย์ให้คิดหมอง
 ยังเป็นรองน้ำใสใจครู ฯ
 รู้จักคิดอบรมบ่มนิสัย
 มีหัวใจเป็นครูเพราะรู้จริง
 ครูรู้ถูกรู้ผิดคิดทุกสิ่ง
 คอยเตือนดังตลอดกาลคืองานครู
 ใช้อยู่ที่ปริญญามหาศาล
 ใช้อยู่ยาวนานในโรงเรียน
 ให้รู้ถูกรู้ผิดคิดอ่านเขียน
 ให้รู้เปลี่ยนแปลงสู้สร้างงาน
 ให้สูงสุดกว่าสัตว์เดรัจฉาน
 มีดวงมัลย์เพื่อปวงชนใช้ตนเอง
 สร้างคนจริงสร้างคนกล้าสร้างคนเก่ง
 จึงขอมอบบทเพลงนี้มาบูชาครู.....
 ณ พื้นดิน ณ อากาศทุกสถาน
 ประกอบการทำบายศรีบัดนี้เทอญ

คติธรรมคำกลอนสอนใจ

เมื่อยามเจ้าโกรธซึ่งให้นึกถึงเมื่อเยาว์วัย ร้องให้ยามป่วยไข้ได้ใครเล่าเฝ้าปลอบโยน
 เฝ้าเลี้ยงจนโตใหญ่แม่เหนื่อยกายก็ยอมทน หวังเพียงจะได้ผลเติบโตจนสว่างาม
 ขอโทษถ้าทำผิดขอให้คิดทุกทุกยาม ใจแท้มีแต่ความหวังติดตามช่วยอวยชัย
 ต้นไม้ที่ใกล้ฝั่งมีหรือหวังอยู่นานได้ วันหนึ่งคงล้มไปทิ้งฝั่งไว้ให้วังเวง
 เมื่อล้มกลิ้งใครหนอวิ่งเข้ามาช่วย และปลอบด้วยนิทานกล่อมขวัญให้
 ทั้งจบที่เจ็บช้ำมัดมัดเป่าไป ผู้เน้นไซ้ที่แท้แม่ตนเอง
 ยามมีกิจหวังให้เจ้าเฝ้ารับใช้ ป่วยไข้หวังให้เจ้าเฝ้ารักษา
 ยามถึงคราวล่วงลับดับชีวา หวังให้เจ้าปิดตาเวลาตาย

พ่อแม่ไม่มีเงินทองจะกองให้ จงตั้งใจหากเพียรเรียนหนังสือ
 หาวิชาความรู้เป็นคู่มือ เพื่อยึดถือเอาไว้ให้เลี้ยงกาย
 พ่อกับแม่มีแต่จะแก่เฒ่า จะเลี้ยงเจ้าเรื่อยไปนั้นอย่าหมาย
 ใช้วิชาช่วยคนไปจนตาย เจ้าสบายแม่กับพ่อก็ชื่นใจ
 พ่อแม่ก็แก่เฒ่าจำจากเจ้าไม่อยู่นาน จะพบจะพ้องพานเพียงเสี้ยววาระของคืนวัน
 ใจจริงไม่ยอมจากเพราะยังอยากเห็นลูกหลาน แต่ชีพมีทนทานย่อมร้าวรานสลายไป
 ขอเถิดถ้าสงสารอยากกล่าวชวนให้เข้าใจ คนแก่ชะแรวัยคิดเผื่อไผลเป็นแน่นอน
 ไม่รักก็ไม่ว่าเพียงเมตตาช่วยอาทร ให้กินและให้นอนคลายทุกข์ผ่อนพอสุขใจ

คบคนพาลพาลพาไปหาผิด คบบัณฑิตบัณฑิตพาไปหาผล
 คบหมอนวดปวดหายคลายกังวล คบผิดคนระวังน้องจะท้องโต

การจากลาเป็นนิยามของความรัก การออกหักเป็นนิยามของความหลง
 ความภักดีเป็นนิยามของความซื่อตรง ความเป็นมั่นคงเป็นนิยามของความศรัทธา
 การร้องไห้เป็นนิยามของความพ่ายแพ้ การผันแปรเป็นนิยามของความไม่หา
 การปราศรัยเป็นนิยามของน้ำตา การจากลาเป็นนิยามของความจริง

หลงใหลจะติดกับ ให้ชายจับไปเสสรวน
 หลงเรื่องเครื่องประดับ ให้ชายจับไปเสพสม
 หลงกินจะสิ้นนวล ให้ชายชวนเซยชม
 เมื่อท้องแบนต้องระบม เมื่อท้องกลมต้องตรมตรอม

แม้มิได้เป็นดอกกุหลาบหอม
 แม้มิได้เป็นหงส์ทะนงศักดิ์
 แม้มิได้เป็นแม่น้ำคงคา
 แม้มิได้เป็นมหาหิมาลัย
 แม้มิได้เป็นพระจันทร์ในวันเพ็ญ
 แม้มิได้เป็นสนตันระหง
 แม้มิได้เป็นนุชสุดสะอาง
 อันจะเป็นอะไรนั้นไม่แปลก
 ประกอบกิจบำเพ็ญให้เด่นดี
 เชอมาเรียนมีอะไรมาด้วยเล่า
 เชอมาเรียนข้าเธอไม่ตั้งใจ

ทำงานด้วยความหลงเท่ากันสัตว์นรก
 ทำงานด้วยความกลัวเท่ากับอสูรกาย
 ทำงานด้วยหน้าที่เท่ากับมนุษย์

เราไม่กลัวความจน เพราะสันโดษ
 เราไม่กลัวความอิจฉาเพราะเรามีมุทิตาจิต
 เราไม่กลัวความภราคะเพราะเราไม่ด่าริ
 เราไม่กลัวความแห้งแล้งเพราะ
 เขาวชนของไทยในยุคนี้
 มีความรู้มีปัญญารู้จักคิด
 ควรตั้งมั่นคิดทำดีเพื่อชีวิต
 มีอนาคตสดใสไว้ดีเตียน

เด็กดีต้องตื่นตัววงไวแก้วหน้า
 อยู่อย่างคนสนใจในความสะอาด
 อยู่อย่างครูสนใจในการสอน
 อยู่อย่างพระพุทธรูปเจ้าสนใจในความสะอาด
 เทมมที่แล้วแคล้วคลาดจากเกรต 4
 สงสารพ่อและแม่ผู้การุญ

ก็จงยอมเป็นเพียงลดคาขาว
 ก็จงรักเป็นโนรีที่หรรษา
 ก็จงเป็นธाराใสที่ไหลเย็น
 จงพอใจจอมปลวกที่แลเห็น
 ก็จงเป็นวันแรมอันแจ่มจาง
 จงเป็นพวงอ้อสะบัดไม้ขัดขวาง
 จงเป็นนางที่มีไชไร่ความดี
 ย่อมผิดแผกตั้งงามตามวิถี
 สมกับที่ตนเป็นเช่นนั้นเอย
 เธอจะเอาเกรตสี่มีที่ไหน
 เธอก็เอาเกรตศูนย์ไปก็แล้วกัน

ทำงานด้วยความโลกเท่ากับเปรต
 ทำงานด้วยการบังคับเท่ากับเดรัจฉาน
 ทำงานด้วยความดีเท่ากับอริยบุคคล

เราไม่กลัวความโกรธเพราะเรามีเมตตา
 เราไม่กลัวความผิดเพราะเรามีทริโอดตัปปะ
 เราไม่กลัวมัจฉาทิฎฐิเพราะเรารู้แจ้ง
 เราอยู่กับนิพพาน
 ความต้องมีคุณธรรมประจำจิต
 คบคนผิดคบพาลเสียการเรียน
 มีดวงจิตยึดพระธรรมอย่างพากเพียร
 ลูกไม่เพี้ยนแม่ชื่นใจได้ลูกดี

ทำงานแข่งกับเวลาเพื่อพัฒนาอนาคต
 อยู่อย่างปราชญ์สนใจในความรู้อย่าง
 อยู่อย่างหนอนสนใจของเน่า
 สว่าง สงบ
 โอ้ชีวิตแทบสลายเมื่อได้ศูนย์
 ลูกแทนคุณด้วยศูนย์ตั้งหลายตัว

การศึกษาเป็นพื้นฐานของชีวิต
การศึกษาพัฒนาค่าของคน
การศึกษา ต้องศึกษา อย่าหยุดยั้ง
การศึกษา ต้องฝึกใจ ไร้ราตรี
การศึกษา ต้องฝึก หาคความรู้
การศึกษาต้องสำนึกฝึกที่ตน

ธรรมะอยู่กับหมา หมาไม่รู้
ธรรมะอยู่กับควาย ควายไม่รู้

อันศึกอื่นหมิ่นแสนไม่แมนห้วง
หากชายไทยมารบฆ่ากันเอง
ฝูงลิงต่างกลางป่าจับมาหัด
เป็นนักเรียนครูเพียรสอนแทบตาย

อันสตรีรูปงามทรมาสวาท
คงไม่มีชายใดนิยม

อันอีสานถิ่นไหลก็ไทยแท้
อย่ามองเห็นเขาเป็นเศษดินอยู่ริมทาง
ถ้าไม่เรียนรับรองต้องไม่รู้
ถ้าไม่ทำรับรองต้องไม่เป็น

หน้าบึ้งไม่ตีมีแต่คนขัง
หน้าบึ้งบูดเบี้ยวท่องเที่ยวไปไหน
ขอเป็นไทยจงเป็นไทยทุกแผ่นหล้า
ขอให้ไทยใจรักกันทุกโมงยาม

ทุกคนเขาอยากให้เราดี
จงทำดีแต่อย่างเด่นจะเป็นภัย

พ่อมีบุญคุณ คำจุนสุกยา
เมื่อพ่อมีทุกข์ เราไม่สุขใจ

การศึกษาเน้นความคิดมีเหตุผล
การศึกษาเน้นฝึกฝนคนให้ดี
การศึกษา ต้องปลูกฝัง เรื่องศักดิ์ศรี
การศึกษา ต้องมุ่งที่ ความเป็นคน
การศึกษา ฝึกหมายปอง บุญกุศล
การศึกษาต้องหลุดพ้นจากองวิชา

ธรรมอยู่กับหมู หมูไม่รู้
เกิดเป็นคนไม่เห็นธรรมะ ไร้สะใจ

แต่...ยังหวังศึกไทยมาชมเพลง
แล้วจะร้องเพลงชาติให้ใครฟัง
สารพัดฝึกหัดได้ตั้งใจหมาย
ถ้าเอาดีไม่ได้ก็อายลิง

แต่...ถ้าไร้มารยาททั้งงามสม
เพียงแค่ชมพรางแล้ววางไป

จงเผื่อแผ่หัวใจให้กันบ้าง
มันจะสร้างรอยร้าวให้ชาวไทย
ถ้าไม่ดูรับรองต้องไม่เห็น
เป็นกฎเกณฑ์ประจำตัวทั่วทุก

หน้าบึ้งนี้ยังให้เกิดโรคภัย
หน้าบึ้งนี้ไซ้ไร้ไม่ดินะเอย
ขอให้ศาสนิกษัตราคู่ฟ้าสยาม
ขอให้ความสุขสันต์ทุกท่านเทอญ

แต่.. เราเด่นขึ้นทุกที่เขามั่นไส้
ไม่มีใครเขาอยากเห็นเราเด่น

พ่อเลี้ยงเรามา จงเติบโตใหญ่
เราควรจะให้ปลอบใจพ่อเอย

พระคุณแม่ลึกเกล้า
แต่เล็กจนเติบโต
ส่งลูกให้ศึกษา
ลูกเจ็บแม่พยายาม

ลูกจดจำในดวงใจ
ไม่มีใครมาเปรียบปาน
เรียนวิชาเขียนและอ่าน
หากลูกพาลแม่อังอภัย

ลูกคำนึงถึงพระคุณของคุณแม่
ยิ่งคิดไปใจยิ่งอ่อนสะท้อนทรวง
ตั้งแต่นี้ลูกจะมีสติมั่น
บูชาแม่ประดับไว้ในอุรา
มีไม้เท้าได้ยืนยึดกับร่าง
ป้องกันตัวติดตนผลทวี

สำนึกแก่พระคุณเท่านั้นใหญ่หลวง
น้ำตาร่วงไหลคลอหล่อลูกตา
ทุกคืนวันลูกจะคิดใส่จินตนา
จบชีวาสิ้นไปไม่ขอลืม
คล้าหาทางแหวงกวดสัตว์ร้ายหนี
ดีกว่ามีลูกวันอกตัญญู

พระคุณแม่นั้นมากล้น
คนเดียวที่เราแสนรัก
น้ำนมทุกหยดของท่าน
แม่อดทนหมดสิ้น

เราทุกคนคงประจักษ์
ยากนักหาใครเปรียบได้
หล่อเลี้ยงชีวิตเราได้
ให้ลูกกินหมดสิ้นเอ๋ย

เปรียบพ่อแม่เช่นโคมทองของชีวิต
ให้ความรักความรู้ชีวิต

ช่วยชี้ทิศช่วยนำทางช่วยสร้างสรรค์
ลูกจงหมั่นกตัญญูรู้แทนคุณ

ร้อยล้านที่คนรัก
รักเราเท่าดวงแด
อันอกที่แม่กอด
พระคุณล้นอนันต์
มีลูกดีมีหนึ่งถึงจะน้อย
เพราะลูกดีมีชื่อเลื่องลือนาน

ยังไม่ประจักษ์เท่าแม่
สุดแน่แท้ไม่แปรผัน
อันตลอดชีวิตนี้รันดร์
สุดจะสรรมาเอ่ยความ
ดีกว่าลูกชั่วตัวล้างผลาญ
ลูกเป็นพาลผลาญญาติทั้งชาติ

ครู คือ แสงทองส่องชีวิต
ครู คือ ผู้ที่ให้วิชา
ครู คือ ยาวีเศษล้ำไม่น้อย
ครู คือ หลักรูปประจำใจ

ครู คือ ดวงจิตอันสูงค่า
ครู คือ ผู้ที่พาเราก้าวไกล
ครู คือ ผู้ที่คอยเอาใจใส่
ครู คือ หลักชัยของชีวิต

ศิษย์รักคือความหวัง
พรั่สอนทุกเช้าเย็น
เพียงศิษย์เกิดปัญญา
เหนื่อยนักหรือข้านสน
อยากเห็นเจ้าได้ดี
ชีวิตครูไม่เลิศลอย

หน้าที่ครูใช่ฯเพียงมาสอน
เฝ้าอบรมบ่มศิษย์ด้วยจิตใจ
ครูสอนพูดสอนทำนาให้คิด
สอนให้ศิษย์รู้ดีมีปัญญา

ใครคือครู ครูคือใครในวันนี้
ใช่อยู่ที่เรียกว่าครูอาจารย์
ครู คือ ผู้ชี้้นำทางความคิด
ให้รู้ทุกขั้วยากรู้พวกเพียร
ครู คือผู้ยกระดับวิญญาณมนุษย์
ปลูกสำนึกสั่งสมอุดมการณ์
ครูจึงเป็นนักสร้างผู้ใหญ่ยิ่ง
สร้างคนให้เป็นตัวของตัวเอง

คุณครูจำโปรดทราบไว้สักนิด
เคารพรักเชิดชูและบูชา
แม้บางครั้งคุณครูจะหงุดหงิด
ศิษย์ทั้งกล้วทั้งเศร้างทั้งยาเกรง
ขอคุณครูผู้มีคุณการุณย์ด้วย
ปลดเปลื้องบาปออกไปจากกายใจ
นับแต่บัดนี้ศิษย์ฝึกตนเริ่มต้นใหม่
ไม่ให้ผิดต่อคุณครูผู้เมตตา
ลูกดีก็เป็นศรีสง่าหน้า
แม้ญาติสนิทมิตรสหายที่ไกลไกล
โลกเรายังยากอย่างไรอย่าไปยุ่ง
จนเงินทองเรื่องของโลกโซคของตน

ดูจพลังอันโดดเด่น
ถึงล้าเคญก็สู้ทน
เพื่อวันหน้าไม่หมองหม่น
ครูเฝ้าทนไม่ทอดถอย
มีศักดิ์ไม่ต่ำด้อย
หวังศิษย์น้อยก้าวหน้าไป

แต่อาทรห่วงศิษย์เป็นนิสัย
เชื่อช่วยให้เยาวชนเป็นคนดี
ให้ชีวิตมีเสน่ห์ดังเลขา
ทุกชีวมามีครูเป็นผู้นำ

ใช่อยู่ที่ปริญญามหาศาล
ใช่อยู่นานสอนนานในโรงเรียน
ให้รู้ถูกผิดคิดอ่านเขียน
ให้รู้เปลี่ยนแปลงสู้สร้างงาน
ให้สูงสุดกว่าสัตว์เดรัจฉาน
สร้างดวงมลายี่เพื่อมวลชนใช้ตนเอง
สร้างคนจริงสร้างคนกล้าสร้างคนเก่ง
ขอมองเพลงนี้มาบูชาครู

ว่าดวงจิตของศิษย์กะนึ่งหา
เข้ามารดาบิดาของศิษย์เอง
สั่งสอนศิษย์ด้วยจิตคล้ายข่มเหง
ศิษย์ผิดเองทำครูให้ไม่สบายใจ
โปรดจงช่วยอโหสิกรรมศิษย์ทำไว้
โปรดอภัยความผิดพลั้งแต่หลังมา
สำรวจกายวาจาใจให้แน่นหนา
ขอสัญญาพุทธบุตร หยุดต่ำทราวม
ญาติวังศ์พงศาหน้าผ่องใส
ขอพอใจสรรเสริญเจริญพร
เราต้องยุงสร้างชาติทิพผล
แต่อย่างจนสร้างกุศลทางบุญเอย

ฉันจะยิ้มแจ่มใส
ฉันจะทำดีแม้ศัตรู

นักเรียนดีครูดีไม่โกรธ
ลูกที่ดีพ่อแม่ดีต้องแอบยิ้ม

โรงเรียนจะสะอาด
โรงเรียนจะน่าดู
โรงเรียนจะไม่สะอาด
โรงเรียนจะไม่น่าดู

อุปมาดังเทียนเล่มน้อยนี้
ถึงแม้ว่าจะต้องคว่ำชีวิตคน
กิจที่ท่ากรรมที่ก่อข้อที่คิด
มหากษัตริย์รัฐธรรมนูญทูลบูชา
อยากให้ความรักแก่คนทั้งโลก
อยากให้รอยยิ้มกลบคราบน้ำตา
อยากอุทิศชีวิตทั้งหมดนี้

ต้นไม้ให้ความชุ่มชื้นแก่ชีวิต
ดอกไม้หอมให้ความงามผ่านสายตา
แล้วตัวเราเกิดมาในโลกนี้
กินนอนเล่นเท่านั้นที่ทำเป็น

สติดีจะมีรอยยิ้ม
สติดีมีจะหลบ
สติมาปัญญาเกิด
สติมาหมาไม่กัด

การทำดีดูดีนั้นมีค่า
การทำดีถูกคนผลอนันต์
อยากได้ดีไม่ทำดีนั้นมีมาก
อยากได้ดีต้องทำดีอย่ารีรอ

ฉันจะให้อภัยทุกคน
ฉันจะอยู่ด้วยเมตตา

ถูกทำโทษไม่โกรธคุณครู
เจอไม่เรียจอนอิมแอบยิ้มถึงน้ำตา

เพราะเธอกวาดฉันถู
เพราะเธอถูฉันกวาด
เพราะเธอกวาดฉันยื่นดู
เพราะฉันยื่นดูเธอกวาด

ซึ่งพร้อมที่จะส่องแสงทุกแห่งหน
ขอเพียงคนอื่นสุขกันเท่านั้นพอ
นึกเป็นนิจว่าเพื่อชาติศาสนา
เพราะเป็นหลักคู่หล้าฟ้าเมืองไทย
อยากให้โชคแก่คนทั้งหล้า
อยากให้ชีวาแก่คนทั้งมวล
เพื่อชีวิตแสนสั้นให้มีราคา

นกน้อยนินทาให้เสียงเพลงแก่โลกหน้า
แม้ต้นหญ้าก็ยังให้ออกซิเจน
ทำสิ่งดีอะไรให้โลกเห็น
ไม่ดีเด่นกว่าบรรดาต้นหญ้าเอ๋ย

สติถูกที่มรอยยิ้มไม่มี
สติถูกคบมักจะพบกับผี
สติเตลิดจะเกิดปัญหา
สติถูกตัดมักจะกัดกับหมา

การทำดีถูกเวลาข้ามหันต์
การทำดีด้วยความหมั่นนั้นแหละดี
ดีแต่อยากหากไม่ทำนั้นข้าหนอ
ดีแต่ขอรอแต่ดีไม่ดีเอ๋ย

ถ้าต้องการความสบาย	ให้ชวนชวายเป็นเพื่อน
ถ้าต้องการเป็นเศรษฐี	ให้มีการประหยัด
ถ้าต้องการสมบัติ	ให้มีความกตัญญู
ถ้าต้องการความรู้	ให้คบบัณฑิต
ถ้าต้องการมิตร	ให้รู้จักเสียสละ
ถ้าต้องการพละ	ให้บริหารร่างกาย
ถ้าต้องการเป็นนาย	ให้มีความยุติธรรม
ถ้าต้องการให้คนอุปถัมภ์	ให้รู้จักอ่อนน้อมถ่อมตน
ถ้าอยากให้งานมีผล	ให้เป็นคนมีความขยัน
ถ้าอยากให้อะไรสำเร็จ	ให้หยุดพูด....

มงคลชีวิต

อย่าอนาถคนตาย	อย่าอายทำทำกิน
อย่าหมิ่นเงินน้อย	อย่าคอยวาสนา
อย่าเสวนาคนชั่ว	อย่ามัวอวดบารมี
อย่าสุกก่อนห้าม	อย่าพาลก่อนทำ
อย่ารำก่อนเพลง	อย่าข่มเหงผู้น้อย
อย่าคอยแต่ประจบ	อย่าคบแต่เศรษฐี
อย่าดีแต่ตัว	อย่าชั่วแต่คนอื่น
อย่าฝืนกฎระเบียบ	อย่าเอาเปรียบสังคม
อย่าชื่นชมคนผิด	อย่าคิดเอาแต่ได้
อย่าใส่ร้ายคนดี	อย่ากล่าว วาจิมุสา
อย่านิทาพระเจ้า	อย่าขลาดเวลาเมื่อมีทุกข์
อย่าสุขจนลืมตัว	อย่าเกรงกลัวงานหนัก
อย่าพิทักษ์พาลชน	อย่าลืมตนเมื่อมั่งมี.... ...ต้องการแบบไหน...

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ภาคผนวก ค

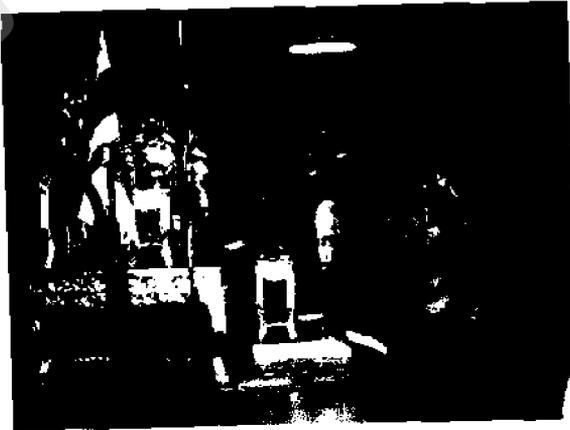
ภาพกิจกรรมที่เกี่ยวข้องในการวิจัย

ภาพ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการการพัฒนาการคิดแบบใช้คำถาม
เร้าคุณธรรมของนักเรียนระหว่างวันที่ 2 พฤษภาคม 2550 และวันที่ 8 มกราคม 2551

ภาพ 2 การจัดประชุมระดมความคิดของตัวแทนผู้มีส่วนสำคัญและตัวแทนผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
ในการพัฒนาวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2551

ภาพ 3 พิธีเปิดโครงการอบรมค่ายพุทธบุตร คู่ศีลธรรม นานี้ญญาวันที่ 21 - 22 สิงหาคม 2551

ภาพ 4 กิจกรรมอบรมถ่ายทอดพุทธบุตร คู่ศีลธรรม นำปัญญาวันที่ 21 - 22 สิงหาคม 2551

